DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

Lastnik in izdajatelj: Okrajni odbor SZDL Novo mesto. — Izhaja vsako sredo. Posamezna številka 10 din. — Letna naročnina 480 din, polletna 240 din, četrtletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din ozir. 3 ameriške dolarje. — Tek. račun pri Komunalni banki v Novem mestu, št. 60-KB-16-Ž-24

Štev. 31 (385) Leto VIII

NOVO MESTO, 31. JULIJA 1957

Urejuje uredniški odbor. — Odgovorni urednik Tone Gošnik. Naslov uredništva in uprave: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30. Pošt. pred. Novo mesto 33 Telefon uredništva in uprave: št. 127. Rokopisov ne vračamo. Tiska Časopisno-založniško podjetje »Slov. poročevalec« v Ljubljani. Za tisk odgovarja F. [illegible]

Spominu kurirjev NOV je posvečena plošča na hiši v Občicah, kjer je bila od spomladi 1944 dalje do osvoboditve komanda relejnih postaj Slovenije. Na sliki: tovariš Mohar odkriva ploščo 21. julija dopoldne.

Proti otroški ohromelosti

Priprave za cepljenje otrok proti paralizi so že v teku — Izvoljeni sta dve okrajni komisiji, ki bosta pripravili vse potrebno za dober potek cepljenja proti poliomielitisu

Izredno važna in pomembna zdravstvena naloga v okraju — cepljenje otrok proti otroški paralizi, tej izredno nevarni bolezni današnjega časa, to vprašanje je bilo glavna točka dnevnega reda seje sveta za zdravstvo pri OLO Novo mesto 27. julija.

Predsednik sveta dr. Ivo Smrečnik je poročal o razgovorih in sklepih posvetovanja o tej nalogi na republiškem svetu. Tako kot v drugih naprednih državah, je bilo sklenjeno tudi v naši državi, da začnemo z odločno in sistematično borbo proti otroški paralizi s cepljenjem otrok. Cepljenje bo najprej izvedeno v Sloveniji, kjer so priprave že v teku. Zato moramo pričeti z pripravami tudi v našem okraju.

Kot smo že pisali, je cepljenje otrok proti otroški paralizi precej drago. Cepivo moramo uvažati in ga plačati z devizami. Tudi samo cepljenje bo združeno z znatnimi stroški. Teh se ne smemo ustrašiti, saj gre za zdravje naših najmlajših. Potrebno bo poiskati vse vire in združiti sredstva družbe in posameznikov, da bo uspeh največji.

Koliko bo približno stalo cepljenje enega otroka s cepivom vred, bo izračunal štab za izvedbo te naloge na osnovi zbranih podatkov o številu otrok od pol leta do 5 let starosti. Izračun za eno občino bo dal povprečno sliko za ves okraj. Predvidevajo, da bi pričeli s cepljenjem že letos oktobra.

Za uresničitev te važne naloge ki pa ne bo enkratna akcija, temveč stalno delo - je svet za zdravstvo izvolil poseben odbor, ki bo zlasti skrbel za zbiranje sredstev v sklad za cepljenje otrok proti paralizi. V odbor so izvoljeni: za predsednika primarij dr. Ivo Smrečnik, za člane pa: Franc Pirkovič, predsednik OLO Novo mesto, podpredsednika OLO Niko Belopavlovič in Viktor Zupančič, direktor NOVOLESA in ljudski poslanec Stane Smiki, sekretar okrajnega odbora SZDL in ljudski poslanec Martin Zugelj, tajnica okrajnega odbora RK Milica Šali, predsednik okrajnega sindikalnega sveta Jože Plavec, direktor okr. zavoda za socialno zavarovanje Miha Počrvina, načelnik tajništva za gospodarstvo OLO Jože Knez, načelnica tajništva za zdravstvo in socialno varstvo Martina Petrič, načelnik tajništva za gospodarstvo občine Novo mesto Niko Križanec, načelnik tajništva za notranje zadeve OLO Boris Čižmek in predsednik občinskega ljudskega odbora Črnomelj Janez Žunič.

V štab za izvajanje cepljenja so izvolili predvsem zdravnike in drugo medicinsko osebje. Za predsednika je bil izvoljen direktor OHZ dr. Božo Oblak, za člane pa dr. Suzana Furlan, dr. Pečaver iz Metlike, medicinski sestri Milena Bučar, in Nada Palčič, šolski inšpektor Janez Šolmajer, predsednica okrajnega odbora ženskih društev Francka Slak, zdravnik novomeškega zdravstvenega doma dr. Miro Vodnik, predsednik okrajnega odbora RK ing. Ivo Zobec, članici štaba pa sta še načelnica tajništva za zdravstvo in soc. varstvo Martina Petrič ter referentka za zdravstvo pri tem tajništvu Zdravka Čiča.

Borba proti zahrbtni in nalezljivi otroški paralizi bo uspešna le, če bo zajela vse otroke v starosti od 6 mesecev do petih let. Cepljenje bi moralo biti vsekakor obvezno, ker bo le tako dosežen njegov namen. Tega mnenja je bil tudi svet za zdravstvo, vendar naj bi bil to zadnji ukrep. Predvsem je treba doseči, da bodo starši pravilno razumeli nevarnost te bolezni in njenih posledic za otroke ter da bodo tudi pripravljeni prostovoljno prispevati po svoji moči k temu, da bodo cepljeni res vsi otroci, ne glede čigavi so.

Razdelitev Poljanske doline

Uradni list LRS prinaša v 23. številki dne 15. julija 1957 med drugim zakon o spremembah zakona o območjih okrajev in občin v Sloveniji, ki ga je sprejela Ljudska skupščina Slovenije na zadnjem zasedanju.

Ker je s tem zakonom odpravljena občina Predgrad ob Kolpi je ljudska skupščina upoštevala želje prebivalcev in je dolina razdeljena med občini: Kočevje in Črnomelj, odnosno med okraja Ljubljana in Novo mesto. K občini Kočevje so priključene vasi Predgrad, Dol, Hreljin, Laze, Vrt, Jelenja vas, Paka, Brezovica, Vimolj, Kralji in Čeplje. K občini Črnomelj pa Dolenji Radenci, Srednji Radenci, Gorenji Radenci, Dečina, Sodevci, Kot, Prelesje, Stari trg, Močile, Deskova vas, Kovača vas, Dolenja Podgora, Gorenja Podgora in Zagozdac.

ELEKTRIFIKACIJA *PODGORJANSKIH VASI*

Da bi čimprej dobili elektriko, to osnovo vsakega napredka, je splošna želja prebivalcev kjer je še nimajo. V našem okraju je še nekaj desetin naselij, ki so brez elektrike; povečini so to vasi, ki so največ žrtvovale za narodno osvoboditev med vojno. Prav te vasi so poslednje na vrsti. Ne zato, ker bi jih pozabili, pač pa je treba elektriko napeljati od central preko daljnovodov in transformatorskih postaj do potrošnikov. Vsi viri električne moči pa so v dolinah in prometnih središčih. Zato pridejo vasi, ki so najbolj oddaljene od dolin in prometnih križišč, najpozneje na vrsto.

»Letos morajo imeti vse partizanske vasi pod Gorjanci elektriko«, so sklenili na občini Kostanjevica-Podbočje. Okrajni ljudski odbor, občina, kmetijska zadruga in prebivalci so zbrali toliko sredstev, da bo načrt letos uresničen. Nekaj težav je še z žico, ki jo primanjkuje. pa upajo, da bodo dobili tudi njo.

Gre za elektrifikacijo na pobočju Gorjancev: Oštorc, Dolžce, Črneča vas, Vrtača, Vrbje, Prušna vas, Mladje in Gradnje. V načrtu je še napeljava električnega toka iz Prušne vasi do vasi Brezje, vsaj do šole. Računajo, da bo šola na Brezju imela elektriko že ob pričetku letošnjega šolskega leta. Predvidevajo tudi elektrifikacijo vasi Vodenice, Ivanjše, Kočarija, Podstrm in Zaboršt.

Vse naštete vasi bodo že letos imele elektriko. Do Prušne vasi imajo tudi že industrijski tok. Zanj so prebivalci še prav posebno hvaležni ljudski oblasti, saj jim omogoča uporabo raznih strojev in tako lajša delo. Drugo leto imajo v načrtu elektrifikacijo še nekaterih vasi pri Podbočju, kot so Gradec in druge. Vse denarno poslovanje pri elektrifikaciji gre preko kmetijske zadruge. Težave zaradi raztresenih vasi in hiš ter zaradi tega večje stroške je mogoče premagati le s skupnimi napori ljudske oblasti, kmetijske zadruge in prebivalcev. Slednji veliko prispevajo, samo da bodo čimprej imeli v svojih za silo obnovljenih domovih tudi elektriko. Notranje napeljave so v glavnem že končane.

11. avgusta konjske dirke v Šentjerneju

Tradicionalne konjske dirke v Šentjerneju bodo letos 11. avgusta in nanje se že delj časa skrbno pripravljajo. Razen članov domačega društva za konjski šport bodo nastopili še znani dirkači iz Zagreba, člani društva za konjski šport »Matija Gubec« iz Krškega ter dirkači iz Ljutomera.

Znižanje prevoznine za sadje in zelenjavo

Sekretar za promet in zveze pri Zveznem izvršnem svetu je izdal odredbo o znižanju prevoznine na železnicah za sadje in zelenjavo. To znižanje znaša 50 odstotkov, velja pa za paradižnik, cvetačo, ohrovt, zelje, špinačo, grah v stročju, stročji fižol, zeleno papriko, solato, dinje, lubenice, grozdje, jabolka, hruške in sveže slive.

Upamo, da bo znižanje vplivalo tudi na znižanje cen tega blaga.

Pred praznikom gasilcev

V nedeljo 21. julija je bila seja pripravljalnega odbora za Dolenjski gasilski dan, ki bo 11. avgusta. Člani odbora so sprejeli različne sklepe, da bo do praznika vse pripravljeno za to največje srečanje dolenjskih gasilcev v zadnjih letih. Prijave o udeležbi še vedno prihajajo iz vseh strani Slovenije. Gostinci bodo imeli polne roke dela, do bodo kos željam in potrebam množice udeležencev. Pri okrajni gostinski zbornici so ustanovili poseben odbor, ki je v stalnem stiku z okrajno gasilsko zvezo, saj pričakujejo 11. avgusta v Novem mestu več tisoč gostov. Na pomoč bodo prišla tudi okoliška gotinska podjetja, ki naj bi nudila usluge v paviljonih. Med udeleženci gasilskega slavja bo mnogo ljudi, ki bodo prvikrat videli Dolenjsko. Nikakor nam ne sme biti vseeno, kakšne vtise bodo odnesli s sabo po gasilskem prazniku, a tudi slcer bodo organizatorji posvetili preskrbi vso potrebno pozornost.

Večina dolenjskih podjetij je pokazalo razumevanje za potrebe in težave gasilcev. Za gasilski festival so mnogi kolektivi že dali finančne prispevke in se jim prireditelji za uvidevnost lepo zahvaljujemo. Upamo tudi, da ostala podjetja ne bodo stala ob strani, saj je od skupne pomoči odvisen uspeh festivala. Denar nakazujte na tekoči račun: 60-KB-16-Ž-232 Dolenjska gasilska zveza Novo mesto.

Na popoldanskem nastopu festivala bo sodelovalo tudi kakih 300 pionirjev iz vseh dolenjskih občinskih gasilskih zvez. Tem bo treba preskrbeti prenočišče in prehrano. Okrajni odbor Rdečega križa in društvo prijateljev mladine sta nam obljubila vso pomoč.

Pričakujemo, do bo Delenjski gasilski dan navzlic skromnim finančnim sredstvom dobro uspel; že priprave kažejo, da je moč veliko doseči z nesebično požrtvovalnostjo in s pomočjo množičnih organizacij.

Petdesetletnico bodo praznovali

Prostovoljno gasilsko društvo v Vavti vasi slavi letos petdesetletnico. Ta jubilej bodo svečano proslavili 4. avgusta, ko bodo razvili tudi društveni prapor. Pri društvu še danes dela 5 članov, ki so bili med ustanovitelji društva. Tem bodo podelili spominske značke, kot tudi osmim članom, ki so pri društvu že 30 let. Pri proslavi gasilcev iz Vavte vasi bo sodelovala priznana godba na pihala iz Metlike.

● OGLAŠUJTE
● V DOLENJSKEM
● LISTU!

Obiščite Dom na Polomu!

V nedeljo, 4. avgusta slavje pri planinski koči v Opatovi gori

V nedeljo bo planinsko društvo iz Kostanjevice na Krki slovesno odprlo novo planinsko postojanko na Polomu v Opatovi gori. Čeprav je bil dom tudi doslej na voljo turistom in potnikom, so ga vendarle v zadnjem času precej izboljšali, preuredili in v njem marsikaj dopolnili. Tako bo poslej tudi to področje Gorjancev dostopnejše, saj po svoji mikavnosti prav nič ne zaostaja za ostalimi čari Kukove gore.

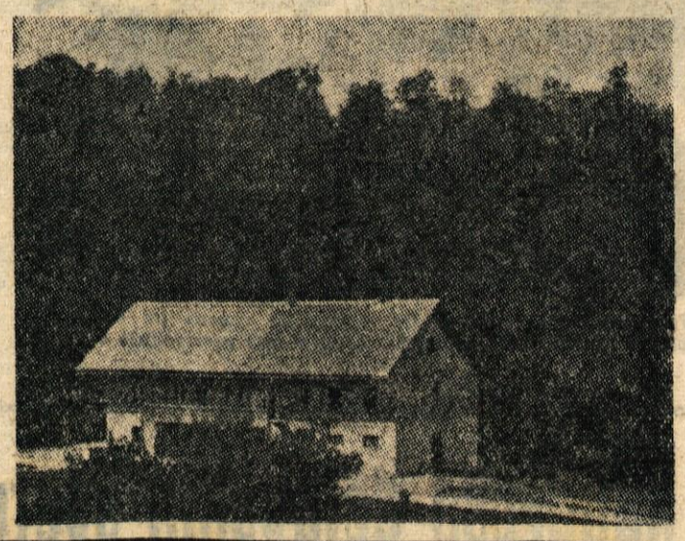

Že v soboto bo pri novem domu kres in umetni ogenj, v nedeljo zjutraj 4. avgusta pa budnica s strelanjem topičev. Ob devetih dopoldne se bodo na Polomu zbrali dolenjski planinci, ob 10. uri bo pa pozdravni in slavnostni govor. Sledila bo zabava s plesom, izleti v bližnjo in daljnjo okolico, ogled prizorišč iz NOB itd. Sodelovali bodo godci iz Cerkelj in tamburaši iz Tomaševcev v Žumberku. Kostanjeviški planinci bodo poskrbeli za vse vrste gorskih napitkov, za topla in hladna okrepčila, pa tudi za dober cviček in brezalkoholne pijače. Posebnost bodo jančki na ražnju, na kostanjeviški način pečene ribe in pristna domača kapljica.

Do postojanke pelje 12 km dolga, dobro označena avtomobilska cesta. Poseben kamion bo na voljo za prevoz iz Kostanjevice na Polom in nazaj. Zasilna skupna ležišča bodo pripravljena, organizatorji pa priporočajo planincem, da si zagotove prenočišča po možnosti tudi s šotori. Prometne zveze so iz vseh strani zelo ugodne.

Planinci, delovni kolektivi! Organizirajte si v nedeljo 4. avgusta prevoze z lastnimi vozili, obiščite Dom na Polomu sredi lepih Gorjancev!

Jutri se začne v Novem mestu

XII. MLADINSKO ŠAHOVSKO PRVENSTVO JUGOSLAVIJE

Že pred tedni smo poročali, da je tudi Novo mesto med kandidati za organizatorje letošnjega mladinskega šahovskega šampionata Jugoslavije. Šahovska zveza Jugoslavije je sprejela pogoje okrajne šahovske zveze Novo mesto, ki je tako postala organizator letošnjega prvenstva Jugoslavije. Jutri bo v Domu JLA, kjer se bodo 24 dni bili boji za prvaka države, svečana otvoritev prvenstva.

Šahovski turnir za državno mladinsko prvenstvo bo doslej največja in najkvalitetnejša šahovska prireditev v Novem mestu in na Dolenjskem. Tudi športnega tekmovanja tako visokega ranga v Novem mestu še nismo imeli. Na letošnjem šampionatu Jugoslavije bo igralo 18 najboljših mladincev iz različnih krajev Jugoslavije, med njimi tudi lanski državni prvak — mojstrski kandidat Jasminko Karanjac iz Beograda. Na splošno bo turnir zelo močan, saj bodo v glavnem igrali mojstrski kandidati in prvokategorniki, le nekaj bo takih, ki imajo le II. kategorijo. Doslej nam je znan seznam udeležencev po prijavah republiških zvez, možne pa so tudi kakšne spremembe. Iz Srbije in AP Vojvodine bo igralo 6 mladincev: Jasminko Karanjac — državni mladinski prvak za leto 1956, Trivunac, Rakić, Lalić, Renić in Cvetković. Hrvatsko bodo zastopali Vranešić — prvak Hrvatske, Mesing, Mornar in Turek, Bosno in Hercegovino prvak Grgić in Šunjić, Makedonijo prvak Markovski in drugoplasirani na republiškem prvenstvu Jotov, Črno goro pa njen prvak Živković. Z mladinskega prvenstva Slovenije so se na državno prvenstvo plasirali prvak Dolar ter Knežević in Parma.

Državno mladinsko prvenstvo je bilo že od nekdaj prva stopnica k afirmaciji mladega šahista. Državni prvaki so si pridobili pravico sodelovanja na svetovnem mladinskem prvenstvu in pripomniti moramo, da tudi tu Jugoslovani niso bili brez uspehov. Po osvojenem državnem prvenstvu je sedanji velemojster Bora Ivkov osvojil tudi svetovno prvenstvo, spomniti pa se moramo tudi ostalih državnih mladinskih prvakov, ki so znani že po vsem svetu. To so velemojster Matanović, mednarodni mojster Fuderer, Vukčević, Ćirić itd. Sama znana imena, ponos jugoslovanskega šaha. Mogoče bo tako tudi z novim prvakom Jugoslavije, ki bo znan 24. avgusta.

F. M.

VREME

za čas od 1. do 10. avgusta

Pričakujemo postopno ustaljevanje lepega poletnega vremena, pozneje tudi silno vročino, vendar je okoli 3. do 10. avgusta računati še z nevihtnimi padavinami in začasnimi ohladitvami.

Nadaljnji izgledi: jasno in sušno poletno vreme s silno vročino. Možne samo nebistvene ali redke nevihtne motnje.

(Napoved priredil V. M.)

KRI ZA ŽIVLJENJE

Preteklo sredo so oddali kri na novomeški transfuzijski postaji naslednji tovariši, čevljarji podjetja »Obrtnik« iz Novega mesta: **Ivan Donato, Anton Papež, Vinko Verbič, Alojz Helnik, Jože Simončič, Jože Srebrnjak in Franc Berus.** *Razen teh so oddali kri še:* **Alojz Lukšič,** *posestnik iz Straže,* **Marija Picelj,** *kuharska pomočnica iz Novega mesta,* **Marija Drenik,** *natakarica iz Novega mesta,* **Uršula Robida,** *upokojenka iz Dolenjskih Toplic,* **Albin Bohte,** *skladiščnik iz Novega mesta in* **Ernest Bele,** *vodovodni inštalater iz Novega mesta.*

II. jugoslovanski izvozni sejem

V soboto 3. avgusta bodo na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani odprli II. jugoslovanski izvozni sejem, na katerem bodo naša podjetja pokazala, kaj vse že izvažamo v tujino in kako posebno zadnje mesece naš izvoz razveseljivo narašča.

Cesto Prušna vas—Dol gradijo

Zaradi lažjega in cenejšega spravila lesa iz gozdov v kostanjeviškem delu Gorjancev grade cesto iz Prušne vasi preko Mladja do Dola. Cesta bo koristila tudi prebivalcem. H gradnji ceste prispeva tudi neko gozdno podjetje iz Zagreba, ker mu bo z novo cesto olajšano spravilo večjih količin lesa v dolino. Do Mladja je nova cesta že utrjena. Pri delu na cesti imajo domačini primeren zaslužek.

»Dediči naše krvi, sanj in ljubezni — dali najvišji smo dar, bodi vam svet naš spomin . . .« govore besede s spomenika na Ruperč vrhu, ki ga je postavila krajevna organizacija Zveze borcev v Birčni vasi. Bolj ko se odmikajo od nas leta borb in zmag, dragocenejši so nam žlahtni sadovi iz let revolucije.

Notranjepolitični tedenski pregled

Nov katastrski dohodek

Pretekli teden je bilo objavljeno, da bodo od prvega januarja prihodnjega leta začele veljati nove lestvice za določanje katastrskega dohodka. Med drugim bodo na novo obračunani dohodki od živinoreje in sicer na osnovi krmne baze. Ti dohodki bodo preko cen za krmo vsklajeni s katastrskimi dohodki. Po novem bo skupni dohodek od živinoreje potemtakem vsklajen s krmno bazo. Vsi tisti kmetovalci, ki imajo krmno bazo, to se pravi možnosti, da pridelajo deteljo, seno itd. bodo plačevali davek na dohodke od živinoreje. Z drugo besedo: osnova za obdavčenje dohodkov bodo pašniki, livade, njive posejane s krmnimi rastlinami, medtem ko od sadovnjakov, vinogradov itd. kmet seveda ne bo plačal davek na dohodke od živinoreje. Kmetijski strokovnjaki menijo, da bo tak način obdavčenja dohodkov od živinoreje vplival na hitrejši razvoj te kmetijske dejavnosti. Primerjava med starimi in novimi katastrskimi dohodki kaže, da so se zaradi višjih cen za žito, živino itd., povečali dohodki od njiv, travnikov, pašnikov in gozdov, medtem ko so se dohodki od vrtov, sadovnjakov in vinogradov zaradi stabilnih cen zmanjšali. Pri določanju novih katastrskih dohodkov bodo seveda te spremembe upoštevali.

Katastrski dohodki bodo v Jugoslaviji večji za okoli 21 %, v Sloveniji pa za povprečno 36 %. Dohodki od vrtov pa bodo za okoli 23 %, od sadovnjakov za 23 %, od vinogradov pa za 9 in pol odstotka manjši.

Pretekli teden je bil sprejet tudi odlok o odobravanju kreditov za nakup zimnice. Banka bo odobravala kredite vsem gospodarskim organizacijam, ustanovam in družbenim organizacijam za njihove delavce in uslužbence. Prav tako pa bodo dobile kredite tudi trgovine na debelo. Če se bodo trgovine posluževale teh kreditov bodo nedvomno lahko bolje oskrbelo prebivalstvo.

Kredite za nakup živil za zimo bo treba vrniti do 15. maja prihodnjega leta, obresti pa bodo 6 odstotne. Potrošniki bodo lahko dobili kredite za nakup zimnice tudi takrat, če so že prej najeli kredit za nakup industrijskega blaga. Banka je sporočila še drugo vest, ki bo zanimala naše bralce. Doslej so dobili naši državljani, ki so odhajali na izlete ali obiske v tujino za šest tisoč dinarjev tujih deviz. Po novem pa bodo lahko zamenjali dvanajst tisoč dinarjev.

Kot vidite v današnjem pregledu naštevamo nekatere dogodke preteklega tedna. In zato ne moremo mimo posvetovanja, na katerem so se strokovnjaki dogovarjali o uvajanju avtomatov v našo industrijo. Nekatere tovarne pri nas se že resno ukvarjajo z avtomatizacijo in s pomočjo institutov pripravljajo potrebne načrte. Zaenkrat bodo v posameznih tovarnah avtomatizirali le tiste delovne operacije, ki pomenijo »ozko grlo«. Z drugo besedo avtomati naj bi izdelovali tisti dele končnih proizvodov, ki jih najbolj primanjkuje in kar sedaj zavira proizvodnjo. Instituti pripravljajo tudi poročila iz katerih bo razvidno, katere domače tovarne bi bile sposobne izdelovati avtomatske stroje.

Strokovnjaki menijo, da bi lahko popolnoma avtomatizirali predelavo nafte, mline in šenekatere druge vrste predelovalne industrije v kateri je proizvodnja nepretrgana. Veliko avtomatskih naprav pa bi lahko postavili tudi v tovarne pohištva in lesnih izdelkov. Avtomatizacija, seveda le postopna, bi naj prispevala tudi k povečanju produktivnosti. Čeprav se je v letošnjem letu povečala delovna storilnost za okoli 15 % v primerjavi z lanskim letom, s tem še ne moremo biti zadovoljni. Še celo pa ne moremo čakati, da bi k povečanju storilnosti prispevali avtomati. Povečano storilnost bomo v prvi vrsti dosegli z boljšo organizacijo dela, saj v nekaterih tovarnah še vedno proizvajamo na pol obrtni način.

Ob nekaterih šolskih problemih našega okraja

Boljši obisk in učni uspeh

Osnovne šole novomeškega okraja ob zaključku šolskega leta 1956/57

Preko 10.360 pionirjev je v minulem šolskem letu poživljalo življenje osnovnih šol novomeškega okraja. Neprijetno, prazno je že mesec dni okoli teh hiš, ki počivajo in v tihoti pripravljajo novo svežino izobrazbenim in vzgojnim ciljem bodočega šolskega leta. Tudi mladina si krepi svoje telesne in umske moči na soncu, zraku, v vodi,; plava, telovadi, organizira izlete, uživa morje in obmorsko sonce. Dela pa tudi na polju, v gozdu — v kmečkem gospodarstvu sploh. Prav tako bi bilo to delo njeni krepitvi koristno, če v mnogih primerih ne bi bilo pretirano in ima prav zaradi tega nekaj kvarnih posledic.

Preveč je za dečka, deklico desetih, dvanajstih let, da mora vstajati ob 4. uri zjutraj in opravljati z odraslimi težaška dela do pozne noči. Vsi trudni bodo ti otroci zopet prišli v šolo, v njih pa ne bo sile za sprejemanje novega znanja. Zaradi tega so nekateri učenci med letom v znanju zaostajali in končno zaostali. Mnogi naši starši se ne zavedajo, koliko otroku v življenju škodujejo, če mora razred ponavljati in ni deležen izobrazbe enega, dveh ali celo treh najvišjih osnovnošolskih razredov, ker prav v teh vsi drugi otroci dobijo največ prepotrebnega znanja za življenje.

Za uk vsake obrti je potrebna izobrazba najmanj 6 razredov osnovne šole ali dveh razredov gimnazije, v mnogih primerih pa izobrazba štirih razredov gimnazije. Popuščanja v tem ne bo in ne more biti, zato starše pozivamo: **»Pustite svoje otroke do izobrazbe, ki jo bodo v življenju nujno potrebovali!«** Znanost, tehnika, gospodarstvo naše družbe tako napreduje, da vsemu z našo nekdanjo izobrazbo ne moremo več slediti.

Z novim šolskim letom bo v šolah že izvedeno nekaj reform. Učni načrti bodo bolj praktični, bolj življenjski, da se bodo otroci že tu seznanjali z najosnovnejšimi izsledki tehnike in znanosti. V tem smo do danes že malce pogrešili.

Največ znanja so pridobili redni učenci na tistih 15 šolah v okraju, ki so jih obiskovali 4 leta, potem pa so nadaljevali šolanje na nižjih gimnazijah (Novo mesto, Črnomelj, Trebnje, Šentjernej, Metlika, Kostanjevica, Dolenjske Toplice, Žužemberk, Mirna peč, Mokronog, Šmarjeta, Vinica, Mirna, Stopiče, Šentrupert). Najboljši učni uspeh teh šol je v osnovni šoli v Novem mestu — 94% in tu je bil tudi najboljši obisk šole, to je za eno desetinko manjši od 98%.

V isti občini pa je n. pr. v Podgradu šolski obisk le 70% in temu primerni so tudi učni uspehi. To ni v ponos Podgradu, pač pa naj bo opozorilo staršem, šolskemu odboru in učiteljstvu, da bodo učenci tudi sedmo in osmo leto obiskovali pouk. Nič kaj boljše niso te razmere na Jelševcu, v Grčevju, na Dolžu, v Šmarjeških Toplicah in na Trebelnem.

Dosti več razumevanja do šole, do izobrazbe svojih otrok so pokazali starši v šolskih okoliših Birčna vas, Globodol, Mali Slatnik, Šmihel pri Novem mestu, Črnomelj, Metlika, Prečna, Otočec, Šentjernej in še skoraj povsod drugod.

Zaradi boljših odnosov do šole v vseh teh krajih smo v celotnem okraju dosegli v osnovnih šolah 95% obiska in 80.5% učni uspeh, ki je za 6% boljši od lanskoletnega, kar je že nekoliko zadovoljivejo.

Po posameznih občinah smo imeli:

Osnovnih šol		učencev	uspeh %
Črnomelj	16	1412	83.4
Kostanjevica	4	512	84.6
Metlika	9	909	82.84
Mirna	2	420	75.5
Mokronog	5	544	73.5
Novo mesto	18	2562	83.5
Semič	7	472	83.26
Straža—Toplice	7	633	77.6
Šentjernej	8	997	77.3
Trebnje	8	1098	79.33
Žužemberk	8	805	72.80
SKUPAJ	92	10364	80.5

Iz tega moramo zaključiti, da je učni uspeh v posameznih šolah treba še znatno zboljšati. To pa bomo mogli doseči:

1. Če bodo učenci redno prihajali k pouku.
2. Če bomo zboljšali osnovne pogoje nekaterih nemogočih učilnic (Gradec, Zameško, Jelševec, Grčevje, Trška gora, Čatež, Vrhe, Vinica, Gaber).
3. Če bodo šole prejemale od občinskih ljudskih odborov več denarnih sredstev za nabavljanje učil.
4. Če bomo delali po novih učnih načrtih, iz katerih bi izpustili nepotrebno učno snov.
5. Če bomo učence višjih razredov najniže organiziranih osnovnih šol prešolali v najbližje više organizirane osnovne šole.
6. Če bomo vsi prosvetni delavci skupno s šolskimi odbori, starši in drugimi predstavniškimi organi delali z največjim veseljem in s čutom odgovornosti za pravilno vzgojo in čim večjo izobrazbo mladega rodu.

Ivan Grašič

Sinu, fantu ali nečaku, ki je v vrstah JLA, pomeni Dolenjski list najlepši pozdrav vsakega tedna! — Naročite mu ga še danes!

● OGLAS
● V DOLENJSKEM LISTU
● SIGUREN USPEH!

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Zanimivo je, da se v današnjem svetu vedno bolj uveljavlja prepričanje, da so osebni stiki med državniki izrednega pomena za sporazumevanje in miroljubno urejanje sporov. Najhujša nevarnost za sožitje v svetu je neznanje in nepoznavanje pobud in namenov drugega ter iz tega izvirajoče nezaupanje.

Mnogo je ovir za neposredne stike med najvišjimi državniki na Vzhodu in Zahodu. Suez in Madžarska sta še zelo blizu in še vedno mečeta svoji senci na mednarodno areno. Toda svet ni pozabil, da je do sestankov med najvišjimi predstavniki obeh blokov že prišlo in da potemtakem lahko še pride.

Pred kratkim je ameriški predsednik Eisenhower razmišljal, da bi poslal nekoga v Moskvo, da bi se pogovoril z maršalom Žukovom, čigar položaj se je po predsednikovem mnenju še bolj okrepil po izključitvi stalinistov iz prezidija sovjetske partije. Ta načrt je bil za ameriškega zunanjega ministra Dullesa neprijeten in je Eisenhowerja pregovoril, naj ne pošilja nikogar v Moskvo.

Dulles je bil še bolj neprijetno presenečen, ko je čez nekaj dni predsednik na tiskovni konferenci dejal, da bi bilo prav koristno, če bi se sestala ameriški obrambni minister Charles E. Wilson in Žukov, ki je tudi obrambni minister. Eisenhower je pri tem omenil, da je bil v zelo dobrih odnosih z Žukovom v Berlinu po vojni. Dejal je, da je čokati sovjetski maršal »poštenjak, čeprav je seveda trden komunist«. Po predsednikovem mnenju bi bil sestanek med Žukovom in Wilsonom preizkusni kamen za stopnjo »iskrenosti ruskih izjav«. Hkrati je dejal, da bi rad videl Žukova kot gosta v ZDA.

VEČ OSEBNIH STIKOV

Do sestanka sicer ni prišlo, toda pobuda je bila dobra. V zraku je tako rekoč čutiti previdno tipanje z Vzhoda in Zahoda za boljšimi stiki. To je mučen in počasen proces, ki ga lahko začasno zaustavi vsak večji neugoden mednarodni dogodek ali razvoj. Ali pa nezaupanje ene ali druge strani. Razorožitvena pogajanja v Londonu so za to lep primer.

Pred tedni so se Rusi potegovali, da bi se v razorožitvenem pododboru v Londonu sestali zunanji ministri SZ, ZDA, Velike Britanije, Francije in Kanade, to je članic pododbora. Takrat so bili Američani za to gluhi. Na pogajanja so poslali strokovnjaka za razorožitvena vprašanja Stassena, Rusi pa Valerijana Zorina. Zdaj pa so bili Američani tisti, ki so v London nenadoma poslali svojega zunanjega ministra Dullesa. Seveda gre tudi za druga nujna vprašanja (najnovejši zaplet na Srednjem vzhodu), toda razorožitev je le glavno vprašanje. Zdaj vsi opazovalci in politični komentatorji ugibajo, ali bodo Rusi poslali svojega zunanjega ministra Gromika v London ali ne spričo dejstva, da se bo zdaj pojavil v razorožitvenem pododboru tudi britanski zunanji minister Selwyn Lloyd.

Videti je, da sam svetovni razvoj sili državnike k osebnim stikom in osebni izmenjavi mnenj. Navsezadnje je tukaj pomembna tudi človeška plat vprašanja. Važno je, kakšna osebnost je določen državnik, kakšne predsodke in sposobnosti ima, kaj si misli o državnikih na nasprotni strani. Če jih še nikoli ni osebno srečal, je večja verjetnost, da bo pri njem prevladalo nezaupanje.

Razvoj človeške družbe in sveta sicer ni odvisen od značaja posameznikov, toda značaj več posameznikov in odnos med njimi pa utegne le postati odločilen za gibanje sveta naprej. Posebno še če so ti posamezniki predsedniki vlad in držav, zunanji ministri, vplivni gospodarstveniki in znanstveniki. In za izglajevanje sporov v svetu ni boljšega sredstva kot oseben stik med prizadetimi.

Samo z milijoni Škocjanu ni pomagano

Že pred vojno so pričeli v Škocjanu graditi vodovod. Takrat je gradnjo prekinila okupacija, gradivo, pripravljeno za vodovod pa je šlo po zlu, verjetno tudi v privatno korist.

Pred dvema letoma so pričeli spet delati. Zajetje je bilo zgrajeno v glavnem že pred vojno, predlanskim pa so zgradili zbiralnik pri vasi Žloganje ter strojnico. Potem je delo nehalo, ker je baje zmanjkalo denarja.

Letos je v občinskem proračunu občine Šentjernej določeno 4 milijone dinarjev za škocjanski vodovod. S tem bi, kot je bilo predvideno, speljali vodo vsaj do Škocjana. Toda čeprav je denar na razpolago, **letos še niso pričeli delati in je vprašanje, kdaj bodo sploh pričeli.** Manjka jim namreč edino še delovodja! Tega baje gredbeni odbor ne more nikjer dobiti, občina verjetno tudi ne, in tako teko najlepši dnevi za gradnjo brez haska za škocjanski vodovod.

Gradbeni odbor se večkrat sestane in ugotavlja, da nimajo delovodje. Radi bi tistega, ki je predlanskim vodil dela toda ta ima zaposlitev drugod. Odborniki gradbenega odbora so tudi obljubili, da bodo ljudje pomagali s prostovoljnim delom. Koliko bo znašal ta krajevni samoprispevek, o tem dosedaj še niso razpravljali niti sklepali. V Škocjanu je še precej ljudi, ki se sicer štejejo med napredne, ki pa vendarle trdijo, da jim voda ni potrebna, da je imajo v Radulji dovolj! Bolj kot v samem Škocjanu se za vodovod zanimajo prebivalci okoliških vasi. Predlagali so ,da bi zgradili še en zbiralnik nad Žloganjem, iz katerega bi lahko dobivale vodo še nekatere okoliške vasi. Če bo gradbeni načrt toliko spremenjen, so prebivalci teh vasi pripravljeni takoj pomagati z delom.

Vse kaže, da Škocjancem samo z milijoni ni veliko pomagano. Potrebno jim je dati še vse ostalo, med drugim tudi organizirati delo in za dobro plačilo bi bili verjetno še sami pripravljeni pomagati. To se je videlo že pri gradnji zbiralnika, ko so vozniki zahtevali pretirano plačilo za vožnjo peska, meneč da je sedaj priložnost za dober zaslužek. Če hočejo prebivalci Škocjana in okolice imeti zdravo in pitno vodo, bodo morali sami krepkeje pomagati in se vsaj nekoliko ozreti okoli, kako prebivalci drugod delajo. Saj gre predvsem za njihovo korist.

Jugoslovanski filmski festival

Že četrtič zapored je letos v prostrani Puljski areni festival Jugoslovanskega filma. Želeli bi seznaniti s tem festivalom tudi naše bralce in prevsem ljubitelje filmov. Naši ljudje še premalo cenijo naš domači film. Res da je raven našega filma še nizka, vendar pa smo lahko že videli vrsto dobrih filmov, ki žanjejo veliko uspehov: Vesna, Kekec, Dolina miru, Ne obračaj se, sine itd. Da pa bi se naša proizvodnja čim bolj dvignila, saj imamo vse pogoje, je bil organiziran festival Jugoslovanskega filma, ki naj bo stalen in naj omogoči, da se jasno prikaže vrednost in uspehe kakor tudi napredek Jugoslovanskega filma. Za sedaj je ta festival samo jugoslovanski, vedno bolj pa postaja tudi mednarodni, saj je vsako leto večje število tujih gostov, posebno filmskih delavcev, ki se zanimajo za naš film.

Tako kot vsa ostala industrija, je tudi filmska dobila pravi razvoj šele po osvoboditvi. Iz skromnih poizkusov pred vojno, ki niso rodili večjih uspehov, se je po osvoboditvi pričela proizvodnja filmov naglo dvigati. Posnetih je bilo 59 celovečernih filmov (od tega 24 s snovjo iz ljudske revolucije), 3 kratkometražni igrani filmi, 500 dokumentarnih filmov, 541 filmskih novosti, 150 poučno-prosvetnih, 8 risanih, 6 filmov z lutkami in 500 ostalih kratkih filmov in še 9 filmov v koprodukciji s tujimi podjetji.

Najuspešnejše je bilo leto 1955, ko je bilo posnetih 12 igranih filmov in 150 kratkih filmov. Naš film pa si utira pot tudi na tuja tržišča, tako je bilo do sedaj že prodanih ali zamenjanih 31 igranih in 24 dokumentarnih filmov v 41 držav Evrope, Azije, Afrike ter Južne in Severne Amerike. Sodelovali smo tudi na mednarodnih filmskih festivalih v drugih državah in to 39-krat z 20 igranimi filmi, s 42 dokumentarnimi in s po 1 risanim in 1 lutkovnim filmom. Nekateri so dobili visoka priznanja in nagrade. Tako na primer: Kekec, Dolina miru itd.

Ni pa se povečala samo proizvodnja, pač pa se je zvišalo tudi število kinematografov v Jugoslaviji. Dočim je bilo leta 1939 v Jugoslaviji 413 kinematografov z 20 milijoni obiskovalci, je bilo 1955. leta že 1.388 kinematografov s 96 milijoni gledalcev.

Prav zaradi tega napredka domačega filma doma kakor tudi zaradi izvoza na zunanje tržišče, je festival v Puli velikega pomena za naš film. Filme se oceni in nagradi po sistemu kot je to v tujih državah z bolj razvito filmsko industrijo. Poleg tega se v areni zbere vsak večer tudi do 11 tisoč gledalcev, ki spremljajo filme z zelo kritičnim očesom. Saj se tu zberejo vsi sloji naših delovnih ljudi od kmetov, delavcev, intelektualcev, mornarjev do filmskih delavcev. Gledalci živo spremljajo film z raznimi pripombami, na koncu pa ga nagradijo z dolgotrajnim aplavzom, če so z njim zadovoljni, ali ga pa izžvižgajo, kot je bilo to lani s filmom »Dva zrna grozdja«.

Na letošnjem festivalu bodo predvajani skoraj vsi filmi, ki so bili izdelani letos: Ni bilo zaman, Zenica, Male stvari, Tuja zemlja, Pop Čira in pop Spira (prvi jugoslovanski barvni film), Sledovi, V mreži, Svojega telesa gospodar, Svetloba iz daljine in Ne čakaj na maj (Vesna II.).

n.

Veseli nakladajo mirnopeški mizarji iz vagona na voz nov mizarski stroj, ki so ga kupili za povečanje proizvodnje v podjetju.

● KRATKE ● IZ RAZNIH ● STRANI

● Po novicah iz Kaira imajo uporniki v sultanatu Oman ob Perzijskem zalivu še vedno pobudo v rokah. Videti je, da se uporniki precej trdno držijo, zakaj britansko letalstvo je nekajkrat napadlo sovražne položaje. Vojaško je ta spor precej nepomemben, pač pa utegne imeti daljnosežne politične posledice na Srednjem vzhodu.

● Najbolj zanimiva značilnost za sedanji predvolilni boj v Zahodni Nemčiji je neopredeljenost tretje najmočnejše stranke — svobodnih demokratov. Voditelji te stranke namreč izjavljajo, da bodo do volitev šli samostojno in da bodo šele po objavi volilnih rezultatov sklenili, kakšna naj bo politična smer njihove stranke.

● Grška vlada je pripravila nov načrt za rešitev ciprskega vprašanja, po katerem naj bi otok dobil samostojnost po šestih letih. Načrt vsebuje tudi jamstva za zaščito turške manjšine.

● Izraelska vlada se je pri komisiji OZN za premirje pritožila, da Sirijci vdirajo na izraelsko ozemlje. Vlada je zahtevala, naj se sirijske čete, ki so razmeščene tik ob meji, umaknejo globlje na sirijsko ozemlje.

● Predsednik vzhodnonemške vlade Otto Grotewohl je pojasnil načrt o konfederaciji obeh Nemčij, ki naj bi bila prvi korak k združitvi Nemčije. Uradni krogi v Zahodni Nemčiji so ta predlog zavrnili kot popolnoma nesprejemljiv, ker mora po njihovem sieherni načrt o zopetni združitvi temeljiti na svobodnih volitvah v obeh delih Nemčije.

● Neznanci so ukradli ameriške načrte o razmestitvi oporišč za protiletalske rakete tipa »Nike« na območju Pfalza v Zahodni Nemčiji. Načrti so bili spravljeni v neki ameriški vojašnici pri Landau. Čeprav je bilo v istem prostoru tudi precej denarja, ga neznanci niso odnesli.

V TEM TEDNU NABIRAMO:

Cvet rdeče deteljice (100 din), rmana (50 din), lipe (220 din).

List ajbeža (40 din), breze (22 din), slezenovca (200 din), šmarnice (120 din), volčje češnje-beladone (180 din), lapuha vinogradniškega (60 din), melise (150 din), ozkolistnega trpotca (80 din), hribske rese brez pecljev (500 din), pekoče koprive (41 din), maline (40 din).

Rastlino kopitnika s korenino (70 din), hribske rese (260 din), dobre misli — dolžina do 25 cm (35 din), gladišnika (40 din), rmana (36 din), ptičje kaše (200 din), ženiklja (140 din), črnobine (80 din), jetičnika (120 din), vodne kreše (140 din).

Korenine malega divjega janeža (350 din), velikega divjega janeža (250 din), baldrijana (260 din), šmarnice (300 din), gladeža (58 din), regrata (116 din).

Suhe borovnice (600 din).

OBVESTILO: list breze odkupujemo samo še do 5. avgusta. Korenine malega in velikega divjega janeža naj nabirajo in odkupujejo samo oni, ki ga dobro poznajo, nepravilno nabranih korenin ne bomo prevzemali.

Trgovsko podjetje »PETROL«, Ljubljana — skladišče NOVO MESTO
sprejme v službo
ČUVAJA GASILCA
Nastop službe takoj. — Plača po tarifnem pravilniku. Pismene ponudbe poslati na »Petrol«, skladišče Novo mesto.

Miloš Jakopec:

Zapiski s I. kongresa delavskih svetov

Kakor Kočevski zbor odposlancev slovenskega naroda, se mi zdi ta kongres. Oni je bil pred 14 leti. Vojna je bila takrat. Za vrat so nas tiščali, roke in noge so nam skušali zvezati. Skoro ves svet je bil na kolenih. Mi, majhen narod, pa smo kakor v posmeh vsemu, med bojem na življenje in smrt imeli volitve delegatov in imeli Kočevski zbor. Majhen narod, brez vsakih državotvornih izkušenj, toda klub temu smo uspeli.

I. Kongres delavskih svetov Jugoslavije v Beogradu. Plod dolgoletne šole dela v vseh mogočih težkih razmerah, plod velikega dela, ki smo ga pričeli brez vsakih izkušenj. Majhna država smo, če pogledaš na veliko karto sveta. Toda kljub temu smo uspeli.

Od 1748 delegatov, ki so kongresu prisostvovali, je bilo okrog 1250 delavcev, preostanek pa so tvorili inženirji, tehniki in uslužbenci. Takoj po pričetku kongresa so imeli ti ljudje, ki so se večinoma prvič v življenju videli, čvrst medsebojni stik.

No, pa kaj bi samo poslušali. Skušal vas bom pretihotapiti v Beograd, v Skupščino, čas bomo premaknili za dobre 4 tedne nazaj, odprl vam bom na skrivaj okence v Skupščini, vi pa napnite oči in učesa.

Že smo v Beogradu. Stavba Zvezne ljudske skupščine na Bulvarju Revolucije, pred njo kipa dveh vzpenjajočih se konj. Vstopimo! Visoki hodniki, prepreženi z debelimi rdečimi tekači, ki dušijo korak. Ob stenah hodnikov stoje kipi iz belega marmorja. Desno, naravnost, levo, preidemo stopnišče, zopet desno, pa spet naravnost in še malo levo in že smo pred dvorano Zveznega doma v kateri ravnokar zaseda komisija, ki obravnava ekonomske okvire samoupravljanja proizvajalcev. Vsi sedeži v dvorani so zasedeni. V ložah na galeriji sede tuji delegati in novinarji. Tuji gostje, od katerih so nekateri prvi dan zasedanja gledali malo zviška, so vidno prevzeti. Prevajalci imajo polne roke dela, vsako besedo izrečeno v debati, jim morajo sproti tolmačiti, oni pa pišejo in beležijo, njihova peresa z naglico drse po papirju. Na tribuni se vrste diskutanti. Razpravljanje je stvarno in jedrnato, brez fraz, govorniki prepričani v to kar govorijo. To pravzaprav ni debata, to so globoke, kritične analize dosedanjega dela, združene s stvarnimi predlogi za izboljšanje.

Na tribuni stoji rudar iz Kaknja. Pred dvema dnevoma je še kopal premog v rovu globoko pod zemljo. Njegove oči so črne, črne kot sam premog, lice je tršato in temno, roka mu s široko kretnjo ljudskega govornika podkrepljuje važnejše misli. Njegov glas, rezek in baržunast obenem, odmeva po dvorani. Opisuje stanje v svojem rudniku, govori o notranjih skladih, o načinih za povečanje storilnosti in večje izkoriščanje kapacitet. Delavski svet ima premalo ekonomskih pristojnosti, potrebno bi bilo popraviti to in to, daje predloge. Pozdravljen z aplavzom zapušča tribuno.

Tako se vrstijo drug za drugim diskutanti na tribuni, 10, 20, 30, 40, vse do zadnjega dne. Predsedstvo šteje prijavnice za diskusijo. Preveč je prijavljenih za tako kratek čas. Omejujejo diskusijo na 10 minut, nato na 5 in nazadnje na 3 minute. Toda diskutanti se še vedno prijavljajo. Svinčniki stenografov drse po papirju, v strojepisnem oddelku skupščine pa se združuje tipkanje skoraj 30 strojepisk o oglušujoč ropot. Diskusija pa teče naprej. Nenadoma se utrga aplavz. V dvorano je prispel Kardelj ali Koča ali Tempo. Sede med delegate, kjer je pač prostor, in z zanimanjem sledi. Predsednik da znak za 15 minutni odmor. Delegati skoraj neradi vstajajo in zapuščajo dvorano. Na hodnikih, v kuloarjih, v bifeju, povsod se zbirajo v krožke in premlevajo razpravljanje, povsod v vseh mogočih kotičkih se zopet drugi pripravljajo nanj. Inozemci navezujejo neposredne stike. Padajo vprašanja, previdno, najprej enostavna, toda naši delegati odgovarjajo brez zadrege, nato sledijo bolj zapletena, o akumulaciji, o proizvodnem procesu, o strukturi cene, toda delegati še vedno odgovarjajo zanesljivo, takoj in točno. Tujci so naravnost zmedeni, ne morejo verjeti svojim očem in ušesom. Končno uvidijo, da to niso agenti UDBE, kot so si prvotno tolmačili razgledanost naših delegatov.

Okoli tov. Kardelja se zbere skupina delegatov in že steče neprisiljen pogovor. Delegati se jezijo nad neko uredbo. Tov Kardelj jo brani, toda nazadnje se znajde v precepu. Dvigne roko in požuga: »Vi bi radi spremenili vso našo zakonodajo! Le pazite se, fantje!« Sledi razigran smeh. Vstopimo v skupščinski bife. K nam prisede tudi Koča Popovič. Pijemo hladno pivo, ki se v tej vročini tako prileže, bife je poln delegatov, v ozračju se mešajo glasovi in besede mnogih pogovorov v brnenje slično onemu v čebelnjaku. Tov. Koča pomežikne Kardelju in pravi: »Meni se zdi, da se večji del kongresa odvija tu v bifeju in na hodnikih, ne v sami dvorani!« Toda že ga zavrne tov. Kardelj: »Veste, on je diplomat. Diplomati na zasedanjih in sprejemih samo govorijo, njihovo glavno delo se pa potem odvija po hodnikih in skritih kotičkih. Ne smete mu zameriti, on pač sodi po sebi!« Sledi krohot, v katerem sodeluje najmočneje tov. Koča sam. Približa se mu delegat, ki ga prosi za avtogram. Takoj se zgrne kopica drugih okoli njega in tov. Kardelja. Podpisujeta. Reši ju zvonec, ki kliče v dvorano.

Hodniki so zopet prazni, beli marmorni kipi pa samevajo ob zidovih. V dvorani zopet prenašajo zvočniki diskusijo delegatov, diskusijo, ki je sad izkušenj sedemletnega trdega dela, sad mnogih kapelj znoja, napornega študija, sad vsega, kar je dvignilo našega delovnega človeka do tega kar je danes: lastnik, proizvajalec in upravljalec tega, kar ustvarja s svojim delom, in tega s čimer proizvaja.

Zadnji dan zasedanja kongresa, drugo plenarno zasedanje, Dom sindikatov. Tuji gostje pozdravljajo kongres. Ločita se dva pogleda: vzhodnoevropski delegati govorijo vsi po vzorcu sovjetskega: najprej postavijo trditev, da imajo tudi oni delavsko samoupravljanje že od leta 1946 in 1947, toda pri njih ga izvaja sindikat, nato zapojejo hvalnico centralizmu kot najprikladnejši obliki za izgradnjo socializma in končno servirajo rajdo suhoparnih statističnih podatkov in številk o svojih uspehih. Vsi so ob prihodu na oder pozdravljeni z burnim aplavzom, toda delegati poslušajo njihova izvajanja brez zanimanja in jih ob koncu pozdravljajo s formalnim ploskom. Zapadni delegati pa so bili vidno prevzeti. Posebno globok vtis nanje je naredil kritični odnos naših ljud do lastnega dela in pa sproščena diskusija. V našo demokratičnost pa so jih dokončno prepričali direktni stiki z našim delegati po hodnikih in kuloarjih. Od njih je najbolj »kratko« potegnil izraleski delegat, ki je bil ob izjavi, da je Izrael miroljubna država, ki je na žalost obkrožena s sovražniki, skoraj izžvižgan . . .

Tri tipkane strani in pol so mi dovoljene. Moram končati. Popeljal sem vas na kongres. Pojdite s tem kar ste slišali med naše ljudi, v delavnice in tvornice in jim povejte. Takoj vas bodo razumeli, saj je bil ta kongres plod njihovega dela.

Hrastniški godbeniki v Beli krajini

V počastitev Dneva vstaje slovenskega ljudstva je obiskala Belo krajino rudarska godba na pihala iz Hrastnika. Prebivalstvo se je napovedanega obiska resnično razveselilo, saj so zopet srečali znance iz najtežjih dni NOB. Vsi starejši člani, ki še danes tvorijo hrbtenico hrastniške rudarske godbe, so namreč organizirano skupaj pobegnili iz tega rudarskega revirja v partizane ter si, obremenjeni z inštrumenti in notnim materialom, utrli pot v osvobojeno Belo krajino. Ravno ti godbeniki - rudarji so s svojim kapelnikom Jožetom Brunom tvorili jedro godbi VII. Korpusa, ki je bila ustanovljena leta 1944 na osvobojenem ozemlju v Gradacu.

Na predvečer praznika so hrastniški godbeniki v polni zasedbi s svojim promenadnim koncertom, katerega program je bil resnično izbran in izvajan zelo kvalitetno, navdušili številne Črnomaljčane. Njih plesni orkester je po koncertu v taktu zazibal številne obiskoval gostišča v »Gradu«. Na praznik sam pa je godba priredila v dopoldanskih urah koncert svojim stanovskim tovarišem v Kanižarici, popoldan pa prebivalstvu v Gradacu in v Metliki. Zlasti tod se jim je ljudstvo s priznano belokranjsko gostoljubnostjo oddolžilo za obisk.

Godbeniki - rudarji so odšli iz Bele krajine z najlepšimi vtisi, prebivalstvo pa jim je hvaležno za izkazano pozornost ter jih ponovno pričakuje na daljši turneji po naseljih Bele krajine. **P. B.**

Mladinski »ROG« v Podturnu

Malo se oglašamo iz Podturna in okolice, topot pa smo se le odločili, da povemo nekaj o naši mladinski organizaciji.

Pred letom dni se je mladina organizacij Poljane, Podturen in Meniška vas združila v mladinsko organizacijo »Rog« v Podturnu. Tako je nastala močna organizacija s 120 člani. Spočetka so se pojavljali tudi pomisleki glede te združitve, toda imeli smo vse pogoje za razvoj in dobro delo. Gasilci iz Podturna so nam radodarno ponudili svoj lepo urejeni in prostorni dom. Oprijeli smo se dela, prirejali razne kulturne predstave organizirali smo plesno šolo, razna predavanja in redne mladinske sestanke. Uspehi našega dela so bili kmalu vidni. Danes, po enoletnem obstoju organizacije lahko sleherni ugotovi, da smo ta čas res delali. Uspehe smo dosegli zavoljo čuta odgovornosti naših članov in aktivnosti mladine v naših vaseh. Posebno pridni pri delu so Lojze Makovec, Milena Jordan, Franc Markovič, Ivan Smole, Milena Markovič, Marija Gorše, Tilka Šercelj, Šefka Krakar, Anton Medic, Milka Vrtar, Pepca Zupančič, Franc Krušič, in Jože Repselj, ki so steber mladinske organizacije.

Odbor LMS Podturen

Prve absolventke šole za bolničarje v Novem mestu z zdravniki-predavatelji in upravnikom šole Ludvikom Ahačičem.

IZ ČRNOMLJA

Prvega avgusta bo začela v Črnomlju delati umetna osemenjevalnica pod nadzorstvom veterinarja. Krave bodo pred osemenitvijo pregledali tudi glede jalovosti. Osemenjevalnica bo odprta vsak dan od 6. do 7. ure zvečer.

Akrobat Čihali, znani vrvohodec, je obiskal tudi naše mesto in pokazal več zelo zanimivih atrakcij na 25 m dolgi žici. Obiskovalcev ni manjkalo.

Okoli 100 mladincev iz Črnomlja in okolice redno obiskuje predavanja predvojaške vzgoje, ki so združena s praktičnim poukom. Razen vojaških veščin poslušajo predavanja iz zgodovine, katero predava prof. Lukan, in iz kmetijstva, kar jim razlaga kmetijski tehnik Jože Škof. Prav tako imajo predavanja iz elektrotehnike in zdravstva.

*

Te dni je prispela na letovanje v Belo krajino še druga skupina otrok iz Primorskega. Želimo jim prijetno bivanje in lep oddih! **J. K.**

Cementarna TRBOVLJE

V TRBOVLJAH s svojimi obrati v Zidanem mostu in Radečah proizvaja: Cement znamke Pc 250 in Pc 350, Metalurški cement PC 31 — M 250, apnenčevo moko, apno in lahke gradbene plošče raznih dimenzij.

● NAROČAJTE
● IN ŠIRITE
● DOLENJSKI LIST!

Na odobritev načrta čakajo

Vas Mladje je znana partizanska vasica na pobočju Gorjancev nad Kostanjevico. Kot smo letos že pisali, bodo v vasi gradili vodovod s pomočjo ljudskega obora in znatnim prispevkom vaščanov, ki vedo, kaj jim pomeni preskrba z vodo.

Načrt za gradnjo vodovoda je že narejen. Treba je samo še, da ga potrdi komisija za revizijo projektov pri OLO Novo mesto. Občinski ljudski odbor je poslal načrt na navedeni naslov že 13. junija letos, toda do 25. julija ga še ni dobil nazaj. Brez odobrenega načrta ne morejo pričeti z delom, in tako sedaj načrt čakajo in ne dočakajo. Med tem gredo najlepši dnevi leta h kraju. Tudi časa za delo je največ takoj po košnji. V jeseni bo veliko dela, krajši dnevi in več slabega vremena.

Če bo zmogljivost tega vodovoda zadostna, nameravajo potegniti cevi še za vas Brlog, ki prav tako potrebuje vodo, saj jo morajo ob vsaki suši voziti od zelo daleč. Zakaj ne bi pospešili pregled načrtov v takih primerih, kjer je za gradnjo vse ostalo pripravljeno?

Tudi Mihovčani čakajo

Vodovod za vas Mihovo pri Šentjerneju so pričeli graditi že predlanskim. Letos bi moral biti dograjen. Verjetno bi bil v glavnem že gotov če ne bi bilo vmes povsem neutemeljenega zadržka. Vsa težaška dela opravijo vaščani večinoma sami. Tudi letos bi že pričeli delati, toda čakajo nekoga da jim bo zakoličil traso. Tega pa ni od nikoder, čeprav so ga na občini že zdavnaj obljubili. Vaščani se boje dela v jeseni, ko bo krateki dan in zemlja razmočena in bi raje delali sedaj.

Tri iz Metlike

Stavba Splošnega trgovskega podjetja v Metliki je že pod streho. Letos bodo uredili poslovne prostore v prvem nadstropju, kamor se bodo pod jesen vselile pisarne. Vse ostalo pa pride na vrsto prihodnje leto, ko upamo, da bo poleg sedanje stavbe zrasla še nova dvonadstropnica, v kateri bodo v pritličju tudi sodobno opremljeni trgovski lokali.

Po vsej dolžini vinske kleti v Metliki so zadnji teden dokončno nasuli zaščitni sloj zemlje. Zdaj je na kleti toliko zemlje, da močno sonce ne bo moglo več topiti bitumenske prevleke nad betonom. Vsega skupaj je nasutih kakih 9.000 kubičnih metrov zemlje, potrebnih pa bo še nadaljnjih 25.000 kubičnih metrov zasipnega materiala, da bo potem v notranjosti stalna temperatura od 12 do 15 stopinj Celzija. Zdaj bodo klet delno tlakovali, napravili kanalizacijo ter betonske podstavke, tako da bo v njene sode že priteklo prvo vino.

V Metliki se kar vrstijo razne cirkuške atrakcije. Za požiralcem gramofonskih plošč in stekla so prišli artisti in čarodeji, minuli torek in sredo pa je Metličane obiskal vrvohodec Čihali, ki je s svojimi vratolomnimi atrakcijami na žici navdušil gledalce, marsikateremu s slabimi živci pa tudi pogral malo strahu v kosti. **—ar**

V strelstvu ne napredujemo

12. julija je strelska družina Vinka Paderšiča v Novem mestu organizirala tekmovanje z vojaško puško za prvenstvo posameznikov in za pridobitev kvalifikacije za udeležbo na okrajnem prvenstvu. Norma za pridobitev kvalifikacije je bila 75 krogov od 150 možnih. Doseglo jo je 7 strelcev: Tone Skube 105, Marijan Okroglič 102, Slavko Vidmar 97, Franc Gačnik 88, Ivan Menger 86, Vlado Ban 85 in Andrej Pleničar 79 krogov.

Okrajno strelsko prvenstvo z vojaško puško je bilo v nedeljo 14. julija v Mirni peči. Udeležilo se ga je 6 ekip z 32 strelci. Zmagala je ekipa SD Vinka Paderšiča s 722 krogi od 1500 možnih. Sledijo ji SD Trebnje 577, Mirna peč 491, Novoteks 434, Brusnice 401 in Čatež 311 krogov.

Najboljši posamezniki pa so dosegli naslednje rezultate od 300 možnih krogov: Marijan Okroglič — N. m. 165, Ivo Bele — Novoteks 157, Tone Skube — N. m. 157, Anton Kaferle — Mirna peč 154, Jože Medeved — Trebnje 148 krogov.

O tem tekmovanju je treba spregovoriti nekoliko več besed.

Človek, ki je zasledoval razvoj strelstva v novomeškem okraju, bo opazil, da so bili na letošnjem prvenstvu na splošno doseženi znatno nižji rezultati kot na lanskoletnem prvenstvu. Ta pojav preseneča tembolj, ker smo v zadnjih štirih letih lahko sledili nenehnemu dvigu kvalitete posameznih strelcev, medtem ko je zadnje tekmovanje dokazalo, da ta kvaliteta ni le ostala na ravni preteklega leta, marveč je občutno padla. Lani je imelo kar 10 strelcev boljše rezultate od sedanjega najboljšega. Pri tem pa je treba še povedati, da so to pot najbolj nazadovali prav vrhunski strelci (vrhunski v našem merilu!), pri drugih pa je bilo to opaziti v manjši meri.

Kje tiči vzrok?

Pri strelstvu predvsem ni talentov. Dober strelec-športnik lahko postane samo tisti, ki redno trenira, ki obvlada tehniko posameznih drž, ki pozna pravila merjenja ter načine, kako se izogniti posameznim vplivom (psihološkim, atmosferskim in drugim), ki med tekmovanjem kvarno vplivajo. »Talentiran« strelec pa bo s svojimi rezultati prišel do določene meje, ki je brez upoštevanja že navedenih pravil ne bo mogel prekoračiti. Ta meja je razmeroma nizka in v najboljšem primeru doseže rezultat povprečnega dobrega strelca-športnika. Toda tudi dober strelec lahko kaj kmalu doseže raven »talentiranega« strelca, če svoje kondicije ne vzdržuje s treningi. To je tista stopnja, na kateri so se znašli naši, nekdaj dobri trelci, na sedanjem okrajnem prvenstvu. To velja predvsem za strelce SD Vinka Paderšiča. Le-ti letos niso trenirali, ker pravzaprav nimajo kje. Strelci zunanjih družin pa še ne obvladajo tehnike streljanja, zato njihovi rezultati ne morejo biti boljši in se tudi ne bodo popravili, dokler ti strelci ne bodo osvojili preizkušenih pravil streljanja.

K slabim rezultatom so po svoje prispevali tudi pokazovalci v rovih in pa slaba ureditev strelske lope. Pokazovalci so le prevečkrat pozabil pokazati pogodek in so to storili šele na intervencijo strelca. Teh intervencij pa je bilo toliko, da je med strelci vladala prava živčnost. Prišlo je tudi do prevelikih razlik med vsoto krogov, ki jih je pokazal pokazovalec, in med vsoto, ki jo je pozneje komisija. V enem primeru celo za 20.

Tla v strelski lopi so bila postlana s slamo. Na taki podlagi ima strelec kaj slabo stabilnost, zlasti pri klečečem in stoječem položaju. Prireditelj bi bil moral s tem računati.

Posledice vsega tega so na dlani, do republiškega prvenstva pa je premalo časa, da bi jih v celoti lahko odpravili. Sprijazniti se moramo z dejstvom, da smo letos nazadovali in da lanskega uspeha na republiškem prvenstvu ne bomo mogli ponoviti. O vsem tem pa naj strelci sami razmislijo in napravijo ustrezne zaključke za v bodoče.

Pohvaliti pa je treba SD Mirna peč, ki je v razmeroma kratkem času zgradila strelišče, ki je zaradi svojih dimenzij sposobno za organizacijo tekmovanj kot je okrajno prvenstvo. **Sb**

KRATKE ŠPORTNE VESTI

NK BREŽICE : NK ELAN
4:2 (2:0)

V prijateljski nogometni tekmi sta se v Novem mestu pomerili moštvi Brežic in domačega Elana. Elan je nastopil okrepljen z vojaki, ki bodo v bodoče nastopali tudi v prvenstvenih tekmah, toda vseeno ni šlo tako kot bi si želeli. Videlo se je, da že dolgo niso igrali (vsaj večina), ker so bili okorni in počasni, poleg tega pa so doslej trenirali zelo neredno. V tekmi z Brežicami so posebno v prvem delu II. polčasa dobro zaigrali in izenačili stanje na 2:2, nato pa so spet popustili in prejeli še dva gola. Brežičani (pravzaprav je to kompletno moštvo letalcev) so dobro igrali in zasluženo zmagali. Povratna tekma bo v nedeljo v Brežicah.

*

POTRČ ŠESTI NA DRŽAVNEM PRVENSTVU

Pred štirinajstimi dnevi smo v Ljubljani gledali letošnje posamično državno prvenstvo v atletiki. Udeležba je bila zelo velika, tekmovanje pa je precej motil dež. Kot edini predstavnik novomeških atletov se je prvenstva udeležil skakalec v višino Marijan Potrč. Med 23 skakalci iz vse države se je uvrstil v finale (kvalifikacijsko višino 180 cm je sigurno preskočil) in tam s skokom 180 cm osvojil častno 6. mesto. To je pomemben uspeh, posebno, če upoštevamo, da je bilo skakališče zaradi dežja zelo mehko in je državni prvak Marjanovič skočil le 10 cm više. Potrč se je od Slovencev najvišje plasiral. Škoda, da nista tekmovali tudi Goršinova in Kotnikova, saj bi se gotovo dobro plasirali.

*

V NEDELJO PRVI TURNIR

Na novomeških teniških igriščih so vsa dela v zaključni fazi. Zadnje čase je na igriščih precej živo, posebno ko je bilo eno igrišče popolnoma dogotovljeno in se je že dalo igrati za točke. Ker bo uradna otvoritev igrišč šele septembra, ko bodo dogotovljena vsa tri igrišča, so se domači igralci dogovorili, da priredijo v nedeljo, 4. avgusta prvo tekmovanje, čeprav samo na enem igrišču. Dopoldne od 9. ure dalje bodo izločilne tekme, popoldne pa finale. To bo po dolgem času prvi teniški turnir (pravzaprav turnirček) v Novem mestu.

S kolesi na turnir

V petek 26. julija je Gradec v Beli krajini praznoval krajevni praznik. V okviru proslav in praznovanja je bil prirejen letos največji odbojkarski belokranjski turnir. Udeležila so se ga kompletna moštva iz Gradaca, Semiča, Metlike in Črnomlja. Proti pričakovanju je zmagala ekipa iz Črnomlja pred metliško in semiško vrsto. Rezultati tekem: Metlika—Gradac 15:3, 15:5, Črnomelj—Semič 15:3, 15:7, Semič — Gradac 15:17, 15:5, 15:6, Črnomelj—Metlika 15:3, 15:4.

Tekmovalci iz Semiča in Črnomlja so se pripeljali na tekmovanje v Gradac s kolesi. **M-K**

VSEH 9 in MAJOLKA pokalna zmagovalca

V brzoturnirju za prehodni pokal KD Gorjanci Novo mesto se je 19. julija prijavilo kar 10 moških krožkov in 2 ženska krožka. Za presenečenje v I. kolu je poskrbelo moštvo Invalida z zmago nad favoritom Borcem. Ogorčena borba je tekla tudi med glavnima nasprotnikoma: Pionirjem in Vseh 9 v kateri je zmagal slednji s 7 keglji razlike. V polfinale so prišli krožki Luknja z zmago nad Kmetom, Merkur z zmago nad Poletom, Elektron z zmago nad Odredom in Vseh 9 z zmago nad Pionirjem. V polfinalu je moštvo Vseh 9 premagalo Luknjo s 349 : 263, Elektron pa Invalida z 267 : 228. V finalu je moštvo Vseh 9 premagalo najprej Elektron s 351 : 288, nato pa še Merkur s 362 : 279 in tako zaslužilo pokal KD Gorjanci.

Pri ženskih krožkih je bila borba med Majolko in Vseh 9, kjer je v obeh srečanjih zmagala Majolka in dobila pokal.

KATASTROFA V BRŽICAH

V povratnem srečanju v Brežicah je bila 22. julija ekipa KD Gorjanci katastrofalno poražena od tamkajšnjega KD RAZLAG. V 3 zaporednih srečanjih je zrasla razlika na 132 kegljev. Krivec: slabo sestavljeno moštvo in odlična igra Razlagovcev. Brez pripravbo takih porazov lahko še več.

J. M.

Dvojna zmaga ENOTNOSTI

Okrajna kegljaška zveza Novo mesto je v počastitev Dneva vstaje razpisala kegljaška tekmovanja vseh svojih društev. Zmagovalec tekmovanja je dobil prehodno zastavico. Lanskoletna zmagovalca sta bila za moške ekipe kegljaško društvo Šentjernej, za ženske ekipe pa KD Gorjanci, Novo mesto.

V letošnjem tekmovanju so tekmovala skoraj vsa društva, zmago pa si je priborilo KD Enotnost v moški in ženski ekipi.

Rezultati: Enotnost 372 lesov, Gorjanci 342 lesov, Toplice 325 lesov itd. Ženske: Enotnost 253 lesov itd. Najboljši v vseh ekipah je bil Peter Tancar (Enotnost), pri ženskah pa Julka Pavlič (Enotnost). **M. B.**

Motoristi LR Hrvatske so šli skozi Črnomelj

Dan vstaje praznuje LR Hrvatska 27. julija. Na ta dan je Avtomoto zveza Hrvatske organizirala republiško ocenjevalno vožnjo na 258 km dolgi progi od Zagreba do Reke-Matulji. V Črnomlju je bila druga kontrolna postaja. Za ljubitelje moto športa je bila to prava poslastica, saj se je preko Bele krajine zvrstilo preko 120 vozačev z motorji od 125 ccm do avtomobilov preko 1100 ccm.

M. - K.

POJASNILO

Na članek »Otroka so mi ubili...«, ki je bil objavljen v 29. številki našega tednika letos 17. julija, se je oglasila tov. Marija Košiček iz Novega mesta, Kosova štev. 5, ter pismeno prosila, da objavimo naslednji popravek oz. pojasnilo:

da je, kadar je bil njen pokojni sin Tonček kaj bolan, šla z njim k zdravniku; da je po smrti hčerke in sina dala dvakrat razkužiti stanovanje in vse predmete, hišo pa je prepleskala; da je bila pred smrtjo sina z njim na posebnem zdravniškem pregledu, kjer pa niso ugotovili nobenih znakov TBC.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda, 31. julija — Ignac.
Četrtek, 1. avgusta — Peter.
Petek, 2. avgusta — Bojan.
Sobota, 3 .avgusta — Lidija.
Nedelja, 4. avgusta — Dominik.
Ponedeljek, 5. avgusta — Marija.
Torek, 6. avgusta — Vlasta.

SONCE: 1. avgusta vzhaja ob 4.44 in zahaja ob 19.32. Dan je dolg 14 ur 48 minut.

LUNA: 2. avgusta ob 19.55 prvi krajec.

KINO

»KRKA« — NOVO MESTO: od 2. do 5. 8. ameriški film »Vzhodno-zahodna stran«. Od 6. do 8. 8. italijanski film »Slepo dekle iz Sorenta«.

DOM JLA — NOVO MESTO: od 1. do 5. VIII. ameriški barvni cinemascope film »Vera Cruz«.

»JADRAN« — KOČEVJE: 3. in 4. VIII. ameriški film »Beg iz Guayane«.

ČRNOMELJ: 2. in 4. 8. slovenski film »Dolina miru«, 6. in 7. 8. sovjetski barvni film »Meksikanec«.

METLIKA: 3. in 4. 8. ameriški film »Rumeno nebo«.

KOSTANJEVICA: 4. 8. ameriški barvni film »Dvigni zaveso«.

ZUZEMBERK: 4. 8. nemški film »Greh«.

DOL. TOPLICE: 31. 8. sovjetski barvni film »Mati«. 4. 8. ameriški film »Dama s kamelijami«.

ROG-STRAŽA: 3. in 4. 8. italijanski film »Neron in Mesalina«.

TREBNJE: 3. in 4. 8. francoski film »Fanfan Sala«.

MALI OGLASI

Ugodno prodam kovačnico v dobrem stanju, veliko, ob glavni cesti, možnost ureditve stanovanja. Naslov v upravi lista. (376-57)

Hrano in stanovanje nudimo samski upokojenki, ki bi gospodinjila starejšima zakoncema. Možna je tudi samo dopoldanska zaposlitev. Naslov v upravi lista. (375-57)

Zamenjamo enosobno stanovanje v Črnomlju za enako v okolici Novega mesta. Možnost zaposlitve v Črnomlju. Naslov v upravi lista. (374-57)

Prodam traverzo (5 m). Pintar Pepca, Strojarska 3 Novo mesto.

14. julija se je izgubila rjava majhna psička. Sliši na ime Bobi. Kdor kaj ve o njej, naj jo proti nagradi vrne na naslov: Sorn Maks, OLO Novo mesto.

Pred enim mesecem sem izgubila rjavo usnjeno denarnico v Birčni vasi. Najditelja naprošam naj mi vrne vsaj dokumente in fotografije, denar lahko obdrži za nagrado. Smrekar Frančiška — Birčna vas.

Prodam nov voz — zapravljivček Glavan Franc — Dobrnič.

Našli smo nov bič na Cesti komandanta Staneta. Lastnik ga dobi v upravi Dol. lista.

OBVESTILA

Zdravstveni dom Novo mesto obvešča prebivalce Novega mesta, da stanuje babica za novomeški rajon tov. Masleša Marija v Bršljinu št. 44 (Novi vojaški stanovanjski blok).

Zdravstveni dom Novo mesto obvešča vse zavarovance, njihove svojce, upokojence in njihove družinske člane, da bodo v avgustu zaradi dopustov zdravnikov poslovale ambulante v zelo skrčenem obsegu. Zato naproša vse prizadete, da iščejo zdravniško pomoč v ambulancah res samo v nujnih primerih. Zahajanje v splošne ambulante brez upravičene potrebe bi bilo samo na škodo tistih prebivalcev, ki zdravniško pomoč nujno potrebujejo. Uprava Zdravstvenega doma prosi prebivalstvo, da to upošteva.

Razpis

Dveletna VINARSKA - SADJARSKA ŠOLA V SVEČINI nad Mariborom bo sprejela v prvi letnik 30 učencev. Učenci se bodo izšolali za kvalificirane vinogradnike in sadjarje.

Pogoji za vpis so: starost 16—20 let, 2 razreda gimnazije ali 6 razredov osnovne šole. Prednost imajo absolventi kmetijsko-gospodarskih šol. Učenci imajo vso oskrbo v internatu šole. Prijave sprejemamo le do 20. avgusta 1957. Podrobnejše informacije lahko dobite pri ravnateljstvu šole ustno ali pismeno.

RAVNATELJSTVO

ZAHVALE

ZAHVALE

Podpisani se toplo zahvaljujem vsem, ki so na kakršenkoli način pomagali pri gašenju požara 9. julija, ko je gorel sosedov skedenj. Z velikim naporom je bil požar ugašen, tako da se ni razširil še na moje stanovanje. Prav posebno se zahvaljujem domačim gasilcem iz Adlešičev, gasilcem iz Črnomlja in Mržljakov za njihovo požrtvovalnost.

Vlašič Anton,
Dolenjci 14 — p. Adlešič.

Ob smrti našega dragega očeta
JOŽETA GOLOBA
iz Srebrnič
se toplo zahvaljujemo vsem, ki ste ga spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali cvetje.

Zalujoči otroci: sinovi Jože, Ivan, Slavko; hčerke: Mimi, Fanika, Slavka ter Anica z možem in hčerko.

Taborno vodstvo tabora Rodu gorskih borov iz Celja se iskreno zahvaljuje tovarišu dr. Adolfu Špilerju, upravniku zdravstvenega doma v Novem mestu, za hitro in učinkovito zdravniško pomoč taboreči mladini na Otočcu, kot tudi šolski polikliniki in otroškemu dispanzerju v Novem mestu za zdravila in naklonjenost.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO

V času od 20. do 27. 7. je bilo rojenih 16 dečkov in 18 deklic.

Poročili so se: Hočevar Alojz, tkalec iz Novega mesta, in Saje Terezija, tkalka iz Dol. Kamenc. Rauh Anton, matičar iz Hinj, in Lenič Jožica, učiteljica s Suhorja. Retelj Franc, mizarski pomočnik iz Vel. Bučne vasi, in Može Alojzija, delavka iz Gor. Kamenc.

Zlata poroka: na svečan način sta proslavila 50-letnico zakonske zveze Magišta Franc in Zupančič Ana iz Novega mesta.

Umrli: Jarc Ivana, gospodinja, 80 let, iz Prečne, in Zupančič Janez, upokojenec, 60 let, iz Cegelnice.

GOTNA VAS

Umrl je Surla Martin, posestnik, 75 let, iz Gor. Lakovnic.

Iz novomeške porodnišnice

Pretekli teden so v novomeški porodnišnici rodile: Logar Jožefa iz Primožev — deklico, Luzar Marija iz Gabrja — deklico, Obrč Jožefa iz Novega mesta — deklico, Gorenc Antonija iz Dol. Brezovice — dečka, Žagar Marija iz Kočevja — deklico, Zidar Nežka iz Brezovice — dečka, Kotnik Marija iz Čužnje vasi — deklico, Virant Karolina iz Gor. Straže — dečka, Gajski Draga z Gaja — deklico, Dragoš Katica iz Črnomlja — dečka, Blažič Zinka iz Novega mesta — deklico, Prijanovič Katarina iz Metlike — deklico, Mohar Marija iz Krncev — dečka, Mahnič Justi s Sel — dečka, Izlati Nežka iz Prigorice — deklico, Udovič Marija iz Novega mesta — dečka, Juretič Ana iz Ločne — deklico, Starina Silva iz Leskovca — deklico, Cermak Ivica iz Ljubljane — deklico, Gortan Alojzija iz Kloštra — dečka, Štih Julijana iz Kamenice — deklico ,Hrastar Ana iz Zloganjev — deklico, Seničar Angela z Broda — dečka, Angelovski Angela iz Bršljina — deklico, Jakubovič Ana iz Podgore — deklico, Hudoklin Marija iz Gor. Stare vasi — deklico, Grlica Marija iz Cemš — deklico, Cvetkovič Amalija iz Purge — deklico, Retelj Alojzija z Vrhtrebnjega — deklico, Skušek Alojzija iz Jeperjev — dečka, Ratajc Alojzija iz Novega mesta — dečka, Arh Marija iz Gotne vasi — deklico, Rojc Pepca iz Bodganje vasi — dečka, Konte Ivanka iz Žvirč — deklico, Bobnar Vida iz Gor. vrha — deklico, Vraničar Alojzija iz Bereče vasi — deklico.

KRONIKA NESREČ

Pretekli teden so se ponesrečili in iskali pomoči v novomeški bolnišnici: **Zarabec Franc,** posestnik iz Podturna, je padel na koso in si poškodoval desno roko. — **Gačnik Franc,** kolar s Sela pri Ratežu, je padel s kolesa in si poškodoval glavo. **Semenič Franc,** posestnik z Roj, je padel s kolesa in si poškodoval glavo. **Meglič Amalija,** hči posestnika iz Mekinj, je padla s kolesa in si poškodovala glavo. **Repše Stanko,** lesni manipulant iz Brinja, se je s koso urezal v desno roko. **Prhaj Ivan,** uslužbenec iz Krmelja, je padel in si poškodoval levo stran telesa. **Palčič Klavdij,** tabornik iz Trsta, si je v gozdu ob korenini poškodoval desno nogo. **Pristavec Ana,** hči delavke iz Novega mesta, se je s sekiro usekala v levo nogo. **Prešerna Antona,** upokojenca iz Vavpče vasi, je domači konj ugriznil v desni kolk. **Mikliču Alojzu,** posestniku iz Gor. Lakenc, so se splašili konji, ga spravili pod voz in mu poškodovali glavo. **Lužar Antonija,** delavka s Kota, je padla na srp in se urezala v desno nogo. **Lipar Franc,** sin posestnice iz Družinske vasi, se je s sekiro usekal v desno nogo. **Krevs Ana,** delavka iz Krkovega, se je s sekiro usekala v levo roko. **Kosa Jerneja,** sina posestnika iz Ločne, je povozil voz in mu poškodoval desno nogo. **Ivanovič Peter,** rudar iz Kanižarice, je padel in si poškodvval glavo, prsni koš in desno roko. **Flajnik Jure,** posestnik iz Vukovcev, je padel pod voz in si poškodoval desno nogo. **Cvetkoviča Toneta,** sina monterja iz Žužemberka, je na travniku po nesreči Jože Zupančič s koso usekal v desno nogo. **Cerniča Franca,** sina posestnika s Podulc, je zgrabila mlatilnica in mu odtrgala levo roko. **Blažič Alojz,** posestnik iz Dola, je padel s kozolca in si poškodoval desno roko.

TO IN ONO Z OTOČCA

Kakor prejšnja leta, tako tudi letos taborijo na Otočcu taborniki iz Celja. Prvič pa pri nas taborijo taborniki »Modrega vala« iz Trsta, ki se tu prav dobro počutijo. Naša mladina jih večkrat obišče, zlasti ob večerih pri tabornem ognju. Ob obletnici Dneva vstaje jih je odbor SZDL Otočec povabil na skupno proslavo. Sodelovali so s pestrim sporedom in občinstvo jih je nagradilo z dolgotrajnim ploskanjem. Otočani se jim zahvaljujemo za obisk in sodelovanje.

Delo novega odbora SZDL je uspešno. Usmerjeno je v gospodarski razvoj vasi in olepšavo kraja. Izvedla se bo elektrifikacija vasi in uredila kanalizacija stranske ceste proti mostu. Z asfaltiranjem ceste Novo mesto-Smlednik bo tudi naša vas dobila lepše lice.

Na izrednem občnem zboru KZ so končno tudi naši kmetje uvideli, da jim kmetijska zadruga mnogo pomaga. Izvolili so nov odbor, v katerem je največ kmetov. Ponovno bodo zaživeli razni kmetijski odseki in okrepili moč zadruge.

L. A.

Novi naročniki našega lista:

Gršič Anton - Gor. Suhor
Cerar Alojz - Pula
Fink Polde - Ruma
Gruden Franc - Aleksinac
Kranjc Jerica - Begunje
Štepic Anton - Golnik
Vajda Franc - Sombor

STARŠI, NE PA ŠOFER!

V torek, 9. julija, se je vračal iz Ljubljane s polno naloženim sedemtonskim »Pionirjevim« kamionom šofer Jože Pavlič. Ko je pripeljal s težkim avtomobilom preko mostu v Bršljinu, se je nenadoma pojavil pred njim voziček, v katerem je sedelo troje malih, od dva do tri leta starih otrok. Tov. Pavlič se je zavedel resnega položaja in je z vso silo zadnji hip zavrl, s čemer je preprečil težko nesrečo. Voziček z malčki se je namreč v istem trenutku že znašel pred sprednjimi kolesi kamiona. Otroci so bili popolnoma zmedeni in prestrašeni.

Tovariš Pavlič je nato spraševal v neposredni bližini stoječe ženske, čigavi so otroci, pa mu tega nobena ni hotela povedati! Ena se mu je celo posmehovala, kar je vredno vse graje. Kmalu se je pojavil med gručo ljudi kovač Peternel, ki je odpeljal svoja dva otroka domov, medtem ko je bil tretji otrok od Pristavca iz Bršljina.

Nihče od staršev pa ni čutil potrebe, da bi prisebnemu šoferju izrekel toplo besedo zahvale, saj je tovariš Pavlič prav gotovo s prisotnostjo duha rešil tri mlada življenja. Če bi se zgodila huda nesreča, bi pa vsi prav gotovo valili krivdo samo na šoferja, čeprav bi ga v tem primeru ne zadela niti najmanjša krivda.

Starši, pomislite na lahkomiselno puščanje otrok ob prometnih cestah zdaj, ko jih imate doma žive in zdrave! Za nepotrebne prometne nesreče, ki nastajajo iz malomarnosti odraslih, odgovarjajo v takih primerih predvsem starši.

Franjo Avsec

Taborniški pohod se je začel v Črnomlju

Gostoljubno in prisrčno so v četrtek popoldne v Črnomlju sprejeli 26 tabornikov in tabornic, članov Združenja tabornikov Slovenije, ter jih pred partizanskim pohodom v Pale pri Sarajevu tudi lepo pogostili. Ob 17. uri se je povorka s črnomaljsko godbo na čelu razvila skozi mesto in se ustavila pred Prosvetnim domom, kjer je tabornike pozdravil Franc Košir, predsednik občinskega odbora Zveze borcev. Opisal je pot slovenske delegacije, ki je v jeseni leta 1943 krenila iz Bele krajine na II. zasedanje AVNOJ v Jajce in med drugim dejal, da mladina pravilno išče vzornike v naših partizanih. Želel je tabornikom prijetno potovanje skozi najbolj slavne kraje naše vstaje. Za sprejem in gostoljubnost se je nato zahvalil starešina pohoda Rudi Wölle, nakar je godba spremila tabornike do konca mesta. Še isti dan so šli taborniki do Gradaca, naslednje jutro pa v Vrhovine pri Otočcu

Proizvodnja premoga v porastu

Slovenski premogovniki so letos v prvem polletju dosegli proizvodnjo 2,050.000ton premoga in tako presegli svoj plan proizvodnje za okoli 228 tisoč ton premoga ali za 12,5 odstotka. Dobra polovica presežka je bila dosežena pri lignitu, kar izvira iz povečane kapacitete velenjskega rudnika.

V merilu vse države je pa znašala polletna proizvodnja 8,844.000 ton in je bil plan presežen za 2 odstotka. V primerjavi z letom 1956 je bila skupna proizvodnja vseh vrst premoga večja za 782.000 ton. To kaže, da se letošnja proizvodnja odvija po predvidenih smernicah družbenega plana in so dani pogoji za izpolnitev letnega plana proizvodnje premoga, ki znaša 18,200.000 ton

Cene na novomeškem živilskem trgu

Že nekaj tednov ni bil živilski trg v Novem mestu tako dobro založen kot v ponedeljek 29. julija. Prodajali so: jajca po 14 din, kumare po 50 din kg, zelje po 40 din kg, papriko po 80 din kg, rdečo peso po 20 din šopek, slive po 60 din kg, hruške po 60 din kg, skodelico smetane 50 din, kure od 360 dalje in gobe po 150-160 din kg. Škoda le, da prodajajo male in velike gobe skupaj, ker bi marsikatera gospodinja kupila rada le male gobice za vlaganje, tako pa mora vzeti vse, če potrebuje velike ali ne.

Spričo hladnega vremena, ki je te dni nastopilo, je prodajalka volnenih izdelkov dosti prodala. Tudi lončarjev in domačega platna je bilo precej.

Meso: govedina po 240 din, teletina 280 din kg, svinina 350 din kg.

S SEJMIŠČA

Na živinski sejem v Novem mestu so pripeljali tokrat 581 prašičev v starosti od 6 tednov do 6 mesecev. Prodali so skoraj vse — 557 prašičev. Cena mladim prašičkom je bila od 2.500 do 4.500 din, večjim pa od 5.000 do 12.000 din. Tokrat je bilo precej več kupcev kot na zadnjem živinskem sejmu.

MARJAN KOZINA:

Nekaj dolenjskih

• Cesar

Pred tolikimi leti je naš presvitli cesar Franc Jožef praznoval osemdesetletnico svojega rojstva. Ker to ni kar tako — zakaj tako starih cesarjev ni na pretek — so to reč hoteli na Dunaju proslaviti kar

najbolj veličastno. Iz vseh kraljevin pisane monarhije so povabili predstavnike narodov. Med odličniki kranjske dežele je bil povabljen tudi Štembur, župan največje kranjske občine.

Njegova županska oblast je segala tja čez oba bregova Krke, pa do Gorjancev, in še daleč čez v šentjernejsko dolino, na kislovinske stražke hribe in tja do Kočevarjev.

Župan Štembur je malo pomislil in si je za to cesarsko priliko pripravil najbolj slikovito obleko, kar jih je premogla njegova županija: uniformo uskoškega poglavarja, enega tistih naših korenin, ki so s svojimi sabljami in prsi, z bati in krvjo varovali mehkužno evropsko gospodo pred temperamentnimi Turki.

Uniforma sama po sebi ni bila kaj posebnega: visoki štembali, ozke sive hlače, tesno se prilegajoča kamižola in kastorec, okrancljan z roženkravtom in nageljnom. Tako oblečena orjaška postava Štemburja, ki je sedel na krepkem šentjernejskem žrebcu, je seveda morala delovati. (Fotografija je ohranjena, utegnete jo videti pri Božu Račiču).

V tej uniformi je prišel Štembur (seveda brez konja) na cesarski Dunaj. Vsa fara je to vedela, pozdravljala ga je, ko se je odpravljal na daljno pot. želela mu je vse sreče in nestrpno pričakovala, kaj bo povedal, ko se bo vrnil z dunajskega dvora v svojo oštarijo.

Bila je nedelja, teden dni po dogodku. Vse je vedelo: Štembur se je vrnil! V nedeljo nam bo povedal, kako je bilo.

Oštarija je bila polna, da bi bolj ne mogla biti. Tu so sedeli možje iz Kandije, iz Rumanje vasi, Stopič, Šmihela, Karteljevega in še premnogih krajev širne šmihelsko-stopiške županije.

Ob desetih, ko je Štemburka že razdelila telerflajše, golaže, jetrca, litre in pollitre vsaj za prvo silo, je prišel v gostilno mogočni Štembur, sedel za mizo in ni rekel nobene.

V tišino, ki je nastala, je prvi bleknil Žmahov Tine (to je oni, ki sem ga že opisal, ali ga pa še bom):

»Štembur, kako je bilo?«

Štembur si je prižgal cigaro in se odkašljal.

»Boš pa le nekaj povedal,« je nergal Slakov Johan (oni, ki je kupoval kozla).

»Bom«, je po kratkem premolku izjavil Štembur, »samo če boste lepo tiho in me ne boste motili.«

»Ne bomo,« je v zboru izjavila srenja in oče župan je začel:

»Priti na Dunaj ni tako lahko, kakor bi si mislil recimo kak kmet iz Podgorja ali Smolinje vasi. To se voziš in voziš, in še voziš, dva dni in tri noči in ko prideš na Dunaj, bi bil že kar neumen od ropotanja vlaka, če te ne bi tam, prav ko se vlak ustavi, pričakalo pet ministrov s cilindrom na glavi. No, nisem jih poslušal, ker so žlobudrali nekaj po nemško, jaz sem pa svojo nemščino od vojaščine že precej pozabil.

Potlej so vse nas naložili v lepe kočije in odpeljali prav v samo cesarsko graščino na kosilo. Ne morem povedati, kako je bilo tam lepo; lepše ko v stopiški cerkvi, pa tudi lepše, ko v samem Kapitlju.

Na sredi je bil zlat tron in na tronu je sedel sam presvitli cesar. Na glavi je imel krono, vsa se je svetila v zlatu in nekakšnih posebnih kamnih. V roki je držal tisto imenitno palico, ki z njo regira. Reče se ji zlato železo.

Okoli trona so bile postavljene mize, za vsako deželo posebej. Mi Kranjci smo bili prav blizu trona, zraven so bili Pemci nekaj bolj od strani Lahi, pa poljci in Mažari in bolj odzad Hrovatje, in tako vsi po vrsti.

Kuhala nam je sama presvitla cesarica in je za vsakega vedela, kaj mu gre najbolje. Pemci so dobili zelje in knedlje, Mažari golaž, Lahi makarone ,nam Kranjcem pa je stresala na krožnike žgance, rahle in tako zabeljene, da jih takjh še niste jeli, zraven pa klobase, tako mastne, da se je kar cedilo.

Sama nam je nalagala na krožnike in kjer je bil prazen, je koj pritekla in ga napolnila. Pa še kakšnih petnajst ministrov je bilo tam, vsi v zlatih portah in cilindrih, okrancljanih s tičjim perjem in prelepimi gavtrožami. Sukali so se okrog miz, prinašali jedi in pijačo in odnašali prazno posodje.

Cesar je sedel na tronu, nič ni govoril in je samo regiral. S svojim zlatim železom je od časa do časa pomignil, enkrat na levo, enkrat na desno, včasih po dvakrat ali trikrat vkup, zdaj počasi, zdaj hitro. Takoj je vedela cesarica, ali je pa vedel minister, kaj hoče in že je prišla na mizo nova barigljica ali skleda.

Tako naš presvitli cesar regira.

Včasih je pomignil kakšnemu ministru, ta je urno pritekel in cesarost mu je nekaj naročila. Minister je švignil k eni ali drugi mizi, se je z nekom nekaj pomenil in že sta šla skupaj k cesarju. Tam so se nekaj časa pogovarjali, pa sta se minister in oni gospod lepo priklonila in odšla vsak po svojem opravku, cesar je pa regiral naprej.

Kar ustrašil sem se: kaj, ko bi cesar poklical predse mene, saj najbrž ne zna govoriti po naše, jaz sem pa že skoraj čisto pozabil svojo vojaško nemščino! Nisem še tega do dobra premislili, ko je cesar spet nekaj poregiral in minister je pritekel k meni.

»Ste vi gospod Štembur?« me je vprašal.

»Seveda sem.«

»Njegovo veličanstvo bi se rado pogovarjalo z vami. Samo ne smete mu reči 'gospod cesar' ampak 'vaše veličanstvo'.«

Stopil sem z ministrom k cesarju, se globoko priklonil, mu dal roko in sem rekel:

»Njihova veličavost, jaz sem župan Štembur, Kandija, haptaht!«

Gospod cesar je malo pomislil in zamomljal:

»Kandia, Kandia, grihenlant.«

Jaz nato takoj:

Javol, cubefel, njih veličastnost.«

Presvitli cesar se je nekaj pomenkoval z ministrom in me je vprašal:

»Vigec?«

»Melde gehorzamst«, sem odgovoril, »za en drek. Raki v Krki so nam pocrkali, trtna uš nam je požrla nograde. Kertajh!«

Minister je cesarosti nekaj šepnil na uho.

»Toper tan, toper tan,« je cesar kar na lepem začel po kranjsko.

»Res je dober dan«, sem rekel in ga potrepljal po zlatih portah na ramenu. »Pa ne bo tako hudo. Kupili bomo galico in v Krki so ostali še sulci. Švarmlinije forverc, vaše velikanstvo!«

»Toper toper«, je prijazno rekel cesar, minister je pomignil, dal sem še cesarju roko in odšel nazaj, reksum, k svoji mizi. Medtem je cesarica že prinesla skledo sirovih štrukljev, cesar pa je regiral naprej.

»Pa si mu kaj povedal o tistem kozlu« je zaskrbelo Johana.

»Prav nič. Kaj briga cesarja frančiškanski kozel.«

»Kaj je bilo pa potlej?« je vprašal Žmahov.

»Nič posebnega več. Cesarost so na zlatem tronu odnesli, nemara je šel spat, mi smo vse pojedli in popili, pa so nas v kočijah odpeljali na vlak. Zdaj cesar vsaj ve, kje je Kandija in Krka. No, zdaj pa jaz pokličem štefan, izpijmo ga na zdravje njihovega velikanstva!«

OKROGLE

POLETNA FILOZOFIJA

»Hm, če je res, da je kratkoča znak duhovitega vica, potem so ženske kopalke vsako leto bolj duhovite...«

*

Pepek se je pri 38° C v senci nežno stisnil k svoji izvoljenki in ji strastno pošepetal: »Ah, dragica, kako prijetno si mrzla!«

LOVSKE TEŽAVE

»Andraž, koliko zajcev praviš da si ustrelil prejšnji mesec?« vpraša žena moža-lovca.

»Štiri.«

»Vidiš, ta lump trgovec je poslal račun pa za pet zajcev!«

VEČNO MLAD

»Eh, prijatelj,« pravi zdravnik pacientu-pijančku, »če boste tako nadaljevali s popivanjem, ne boste dočakali starosti.«

»Nič zato, tovariš doktor, jaz bi tako ostal rad večno mlad.«

DOBROSRČNEŽ

»Mamica, daj mi petdeset dinarjev, rad bi jih dal neki stari ženi.«

»Prav, sinko, kje pa je ta žena?«

»Oh, v blagajni kina...«

LASJE PO ŽELJI

»Dajte mi, prosim pomado za rast las.«

»Želite veliko ali malo tubo?«

»Kar malo, nočem predolgih las.«

DOPUSTNIŠKA

— Ferdinand, tudi ti si takoj opazil, da ima prav takšen klobuk kot je moj, kajne?

VESELE POČITNIŠKE

V Poljanah so se otroci v koloniji novomeškega okraja drugič tehtali. Jožek je stopil na tehtnico, ki je pokazala 80 dekagramov več kot prvikrat v veliko zadovoljstvo tovarišice. Jožek je prišepnil prijatelju: »Toliko tehta kamen, ki ga imam v žepu!«

x x x

Mala Lučka na taboru celjskih tabornikov pri Otočcu ni hotela mleka in bele kave. Ko so ji vodniki le prigovarjali, kako je mleko koristno, se je takole izvila: »Od mleka dobi človek bele lase . . . «

x x x

Peter je v Poljanah potreboval 80 dinarjev, pa je pisal mami: »Draga mama, pošlji mi 800 dinarjev . . .« Tovariš upravnik ga je opozoril, mali pa je odgovoril: »Oh, ena sama ničla, pa tako napako napravi.

x x x

V Rabcu so taborniki čakali na parnik. Tovarišica Mara je razlagala najmlajšim razliko med večjimi in manjšimi ladjami: »Manjši parniki imajo navadno 2. in 3. razred, veliki parniki pa 3., 2. in 1. razred . . . « Mojca posluša in pristavi:

»Tovarišica, iz prvega razreda sva samo Jelica in jaz!«

Gozdni prijatelji

Logar pestuje srnico (Foto: Polde Pungerčar, Mirna peč)

Čudna pota ljubezni

V mestu Osterfield (ZDA) sta se pred kratkim poročila 79-letna Ida F. Grover in 25-letni delavec Albert Pierce, Poroki so prisostvovali štirje od desetih nevestinih vnukov, od 24 pravnukov pa ni bilo nobenega. Po poroki je nevesta povedala, da je bila 10 let že vdova. Potem je lani spoznala Alberta in, ko jo je dan pred božičem lani zaprosil za roko, je rekla, da! Kaj bi samotarila vsak zase, je menija in sta se vzela.

Nesrečno svatbeno potovanje

Pred dvemi tedni je z letališča Palomara (Argentina) odletelo letalo proti Barilochi. V letalu je bilo 15 potnikov, med njimi trije poročeni pari; mladi možje so bili prijatelji in so se skupaj poročili na isti dan in skupaj odšli z ženami na poročno potovanje. Toda letalo ni pristalo v Barilochiju. 24 ur kasneje so ga našli na nekem hribu. V nevihti je pilot nemara hotel pristati, pa je zadel v hrib. Vsi potniki in pilot so bili mrtvi.

ŠAH

TONE ŠKERLJ in ŠD NOVO MESTO I. — okrajna brzopotezna prvaka

Črnomelj je bil preteklo nedeljo prizorišče okrajnega brzopoteznega šahovskega prvenstva za drugo tromesečje 1957. Na startu se je zbralo 6 ekip in 24 posameznikov, da se pomerijo za naslove moštvenega in posamičnega brzopoteznega prvaka okraja Novo mesto. V moštvenem tekmovanju je bila udeležba bolj skromna. Udeležile so se ga tri ekipe iz Novega mesta, dve iz Črnomlja in ena iz Trebnjega. Škerlj, Zabukovec, dr. Golež in Medic so dobro zaigrali in s šestimi točkami naskoka pred drugoplasiranim ŠD Črnomljem A osvojili naslov okrajnega prvaka.

Vrstni red:

I. ŠD Novo mesto I 22 točk, II. ŠD Črnomelj I 16 točk, III. ŠD Novo mesto II 14 točk, IV. ŠK Gimnazije Novo mesto 10 in pol, V. ŠK Trebnje 8 in pol in VI. ŠD Črnomelj II 4 točke.

V tekmovanju posameznikov je nastopilo 24 šahistov, ki so igrali v štirih skupinah.

V finalu se je že takoj v začetku formirala četvorica, ki je zavzela prva štiri mesta, pridružil pa se ji je še Medic. Finale je bil predvsem obračun med Novomeščani, saj jih je igralo v finalu kar sedem, kot osmi finalist pa je vstopil mladi Klemenc iz Črnomlja. S točko naskoka pred drugoplasiranima dr. Goležem in Zabukovcem je prvenstvo osvojil prvokategornik Tone Škerlj.

Vrstni red finalne skupine:

I. Tone Škerlj 6 točk, II.—III. dr. Golež in Zabukovec 5 točk, IV.—V. Medic in Bartolj 4 točke (vsi ŠD Novo mesto), VI.—VII. Klemenc P. (Črn.) in Picek 2 točki, VIII. Avsec 0 točk.

Vrstni red tolažilne skupine:

1. Jenko 7 točk, 2. Kolenc (Trebnje) 5, 3. Hrovatič 4, 4.—6. Japelj in Jarc 3, 6.—8. Ilc, Povše in Godnjavec 2 točki.

Tri prvoplasirane ekipe in posamezniki so prejeli diplome OSZ.

IVAN KOBLER — v finalu prvenstva Slovenije

Plasirati se na finalni turnir za posamično prvenstvo Slovenije v šahu je lep uspeh. Doslej ni to uspelo še nobenemu šahistu iz Dolenjske. Že zadnjič smo zapisali, da je Kobler zelo blizu svojemu največjemu šahovskemu uspehu, tokrat pa moramo to potrditi in mu hkrati čestitati! Na dokaj močno zasedenem polfinalnem turnirju za prvenstvo Slovenije v Ljubljani je osvojil častno III. mesto in se kot edini prvokategornik uvrstil v finalni turnir za prvenstvo Slovenije, ki se je včeraj pričel v Laškem.

Kobler je na polfinalnem turnirju dosegel 6 zmag, 3 remije in le dva poraza, oba s prvoplasiranima mojstrskima kandidatoma Vavpetičem in Krivcem. S 7 in pol točke je osvojil 3. mesto pred Kržišnikom, Cijanom, Benedičičem, Zbilom, Popadičem itd. Prvi dve mesti sta osvojila Vavpetič (9 in pol točke) in ing. Krivec (9 točk).

Brzoturnir ŠD Novo mesto

Na brzoturnirju Šahovskega društva Novo mesto, ki je bil priprava za okrajno brzopotezno prvenstvo v Črnomlju in za določitev društvenih ekip, je brez poraza osvojil prvo mesto Ivan Gajski. Na drugem mestu je bil Jure Picek, sledili pa so Medic, dr. Golež, Avsec itd.

ZADNJE ŠAHOVSKE VESTI

Po sporočilu iz Šahovske zveze Slovenije je Koblerju le uspelo dobiti dopust in bo nastopil na finalnem turnirju za prvenstvo Slovenije, ki se je včeraj pričel v Laškem. Želimo mu čim več točk in dober plasman!

*

Otvoritev turnirja za mladinsko državno šahovsko prvenstvo bo v četrtek, 1. avgusta v Domu JLA v Novem mestu ob 11. uri dopoldne. Hrvatskim mladincem bo sekundant mojstrski kandidat Franolič, slovenskim pa verjetno domačina Šila in Škerlj. Turnir bo trajal le do 21. avgusta in ne do 24. kot je bilo sprva mišljeno.

*

Skleneno je bilo, da bo letošnje moštveno prvenstvo novomeškega okraja izvedeno v dveh skupinah. Zmagovalca v skupini se pomerita za prvaka skupine, oba prvaka skupin pa se bosta pomerila za naslov okrajnega moštvenega prvaka. Okrajni prvak bo igral s ŠD Kočevjem za naslov moštvenega prvaka Dolenjske.

JOŽE FORTUN: PRED 40 LETI v Rusiji

6

Nato smo potovali preko Lvova, Tarnova, Rzesowa in Krakowa proti Šleziji in Moravski. Videli smo razbite in požgane vasi in mesteca ter brezštevilne grobove padlih borcev treh armad: avstrijske, nemške in ruske. Ko smo se vozili po Moravski, so nam otroci ob progi klicali: Boljševici, boljševici!

V Moravski Ostravi smo se srečali z vračajočimi se ruskimi ujetniki iz Avstrije. Gromko in glasno so nas spraševali: »Bratci, budem li boljševikami?« Mi pa še bolj krepko: »Bodemo!«

Ko smo prišli v Judenburg, smo začeli z agitacijo proti vojni in Avstriji. In kmalu je slavni c. in kr. pešpolk štev. 17, nazvan »Kronprinz«, začel upor, ki pa ni uspel zaradi naglega posega drugih, zlasti madžarskih čet.

Tako sem vam, dragi bralci Dolenjskega lista, opisal pred štiridesetletnico Oktobrske revolucije vse važnejše dogodke, ki sem jih doživel za časa mojega bivanja v Rusiji. V nadaljevanju pa vam bom podal doživljaje mojega soseda tovariša JURIJA ŠPEHARJA, ki je preživel v Rusiji polnih osem let kot ujetnik, delavec in pripadnik Rdeče armade, s katero se je v vzhodni Sibiriji tolkel z Japonci.

Ujet je bil 26. avgusta 1914 pri kraju Gologori, se pravi prvi dan bitke z Rusi. No, pa naj govori dalje sam:

»Po treh letih bivanja v Ameriki sem prišel leta 1911 na dom. Takoj sem bil vzet k vojakom, kjer sem služil v 6. stotniji 17. pešpolka v Celovcu. Imeli smo krutega stotnika, pisal se je Nechansky; bil je trd Nemec in pravi trinog, ki je trpinčil moštvo na razne načine. Zaradi razmer v njegovi stotniji, je prišlo na pustno nedeljo leta 1914 do upora. Večina vojakov je ostala vso noč zunaj brez dovoljenja; zaradi tega so bili obsojeni na devet mesecev do štiri leta trdnjavske ječe. Poslanec dr. Ivan Šušteršič je v parlamentu vložil interpelacijo na vojnega ministra zaradi teh razmer, ki pa ni nič zalegla. Prvi dan boja z Rusi 26. avgusta leta 1914 je padel, jaz pa sem se dal ujeti Rusom.

Bilo je takole: v tisti strašni bitki, ko je od mož 17. pešpolka padlo več kot polovico, bilo ranjenih in ujetih, sem se skril v neki veliki hlev in na podstrešju izpod opeke opazoval, kje so Rusi. Kak poldrug kilometer daleč sem opazil številne ruske kolone, ki so hitele proti zapadu za bežečimi Avstrijci. Čez nekaj ur sta prišla do nas dva kozaka na konjih z dolgimi kopji. Ostro sta spraševala kmetico, če ima kje skrite Avstrijce, pri tem pa prebadala slamo v hlevu, če bi kaj staknila. Odšla sta naprej, potem pa so prišli drugi z vozom in nabirali živež za vojsko. Bilo nas je petero, eden je bil od šrapnela težko ranjen v obe roki. Ko so nabrali poln voz prašičev in bili pripravljeni za odhod, sem skočil brez orožja doli ter se jim pokazal. Štirje naši so bili v skrivališču pripravljeni na streljanje, če bi me bilo treba braniti. Ko se mi je njihov narednik bližal, je držal roko na ročaju pištole in me vprašal, kdo da sem. Odgovor: »Avstrijski vojak, toda Slovan, ki se noče boriti za Avstrijo!«

Vprašal me je, koliko nas je in če imamo orožje. Povedal sem, da nas je pet in da je eden težko ranjen. Nato so prišli naši v hišo ni prinesli skrito orožje. Narednik je nagnal hišno gospodinjo, da je prinesla za nas hrane, katero ji je sam plačal. Potem so nas odpeljali k štabu. Takrat sem prvič v življenju jezdil konja, ostali so se pa vsedli na voz. Narednik nam je prigovarjal, da naj ne povemo na kak način smo bili ujeti. Hotel je ustvariti videz, da nas je on z orožjem prisilil v ujetništvo, da bi tako za vsakega ujetnika zaslužil rubelj.

Pri štabu smo naleteli na zelo vljudne oficirje, ki so nam iz svojih kovčkov delili razne sladkarije in jedila. Nato so nas odposlali k divizijskemu poveljstvu, kjer smo prenočili na slami pod drevjem med ruskimi vojaki. Po zajtrku, ko se nas je nabralo kakih 30, so nas privedli v Brodi ter nas spravili na vagone. Ustavili smo se v Kijevu, kjer so od Slovanov ločili Nemce in Madžare. Vozili smo se proti Volgi in se ustavili v mestu Glazov, Vjatska gubernija. Nismo bili zastraženi in smo imeli dovolj svobode, da smo se po mestu gibali in opazovali ruske razmere. Prebivalci so bili z nami zelo vljudni. Videli smo, da so dovolj izobraženi in vsi pismeni. V šoli nas je bilo kakih 400, bili pa smo brez dela. V septembru leta 1915 je prišel k nam inženir iz nekega rudnika ter vprašal, kdo želi delati. Javilo se nas je kakih deset Slovencev in deset Čehov. Drugi dan smo nastopili tridnevno pot skozi močvirnato, z lipami in brezami obraščeno pokrajino, v kateri smo se le stežka otepali brezštevilnih rojev komarjev.

Ko smo prišli do rudnika, so nam pokazali stanovanje, v rudniku pa smo na vrvi v košarah vlačili navzgor železno rudo. Prehrana je bila še dokaj dobra, kupovali smo si jo sami za svoj denar, ki smo ga zaslužili. Okrog po vaseh so bile same velike kmetije; veleposestnikov v tistem severnem mrzlem kraju ni bilo.

Z „Burjo“ po severnem Jadranu

Jože Dular 3

Naš prvi obisk velja Giottu v Madonni dell' Arena, temu genialnemu stavbarju in slikarju 14. stoletja, začetniku monomentalnega evropskega slikarstva, ki se je v svojih čudovitih freskah iztrgal bizantinskemu vplivu in odgrnil sebi in slikarski generaciji, ki je prišla za njim, naravo, njeno razgibanost in človeka v njem.

Nič manj spoštovanja ni vreden Donatello, veliki kipar zgodnje renesanse. Njegov konjeniški spomenik Gattamelate, kipi v baziliki S. Antonio, njegov veliki leseni konj v Palazzo della Ragione, velikanski dvorani, eni največjih v Evropi, ki ji stene krasi blizu štiri sto fresk, vzbujajo občudovanje ljudi vsega sveta.

Hodimo po mestu in si ogledujemo. Scuola del Santo, Eremitani, katedrala, univerza... Nedaleč od Sante Giustine, se je utaboril živopisani, kričeči cirkus. V senci te devete največje cerkve na svetu obstanemo na pločniku pred majhno gostilno. Štirje sedemo za mizo sredi redkih oleandrov in pijemo mlačno pivo. Tudi zrak je prav tako mlačen, neprijeten.

Murano, 24. maja

Po dopoldanskem ogledovanju stotin in stotin umetnin v beneški Accademii di belle arti človeku tak kratek izlet po morju dobro dene.

Beneška zrcala! Muransko steklo! Po vsem svetu je znano. Tudi grajske »gnade« na Hmeljniku, v Soteski, Žužemberku in drugod so se svoje čase ogledovali v beneških zrcalih, ki so krasila stene njihovih soban.

Danes graščakov ni več in tudi beneška zrcala na Dolenjskem so redka. Mi pa stojimo ta dan prav tam, od koder so pred stoletji ta ogledala romala čez morje na dolgo pot v naše kraje.

Ko stopimo iz motoskafa, skoraj pademo v steklarno. Ljudje so prijazni in tujcu radi pokažejo tisto, kar smejo pokazati. Marsikaj seveda ostane njihova skrivnost. Prav tako kot za časa beneške republike, ko so muranski steklarji bili obsojeni, da vse življenje niso smeli zapustiti Murana, da ne bi svet zvedel za skrivnosti izdelovanja njihovih slovitih zrcal.

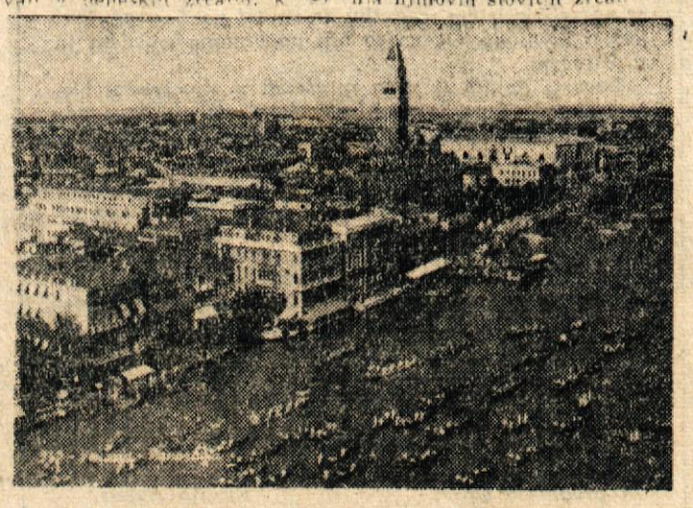

Pogled na Benetke in gondole

Iz velikih peči v topilnici žari vročina; steklarji pa pomakajo dolge železne palice v razbeljeno barvano stekleno maso, jo nosijo na mize, kjer potem mladi mojstri s kleščami, škarjami, pincetami oblikujejo steklene umetnine. Tako zraste v nekaj minutah pred nami steklen živopisan pav. In že prinesejo mojstru novo palico, že jo suče, obrača, razteguje na njej stekleno gmoto, kot bi imel pod rokami mehko testo. Stiska, reže in pomočniki mu dodajajo novo barvano maso, da je nova umetnina še lepša kot prejšnja.

Razstava, lahko bi rekel steklarski muzej, izdelanih umetnin v sosednjem poslopju je pravljica. V svitu električnih luči se vse blesti, da jemlje vid. Tu se lahko izkažejo bogati tujci, ki nosijo potem domov dragocene steklene spomine.

Benetke, 26. maja.

Četrti dan si že ogledujemo Benetke.

Zdi se, da bi moral biti človek v tem mestu najmanj mesec dni, če bi si ga hotel vsaj površno ogledati.

Kaj naj gleda? Palače ob Velikem kanalu, galerije, muzeje, trgovine, vrvež po cestah, kanalih, turiste, domačine, prodajalce po trgih, mostovih... Benetke v jutru, zvečer, ponoči?

V nekem prospektu piše, da so Benetke središče turizma v Italiji in hkrati osrednja točka evropskega turizma.

Verjetno bo to držalo. So posebnosti, ki privlačijo tujce, posebnosti, ki jih nikjer drugje po svetu ne najdete. To je svojstvenost mesta, ki stoji na 117 otočkih in jih križa preko 150 kanalov. To je svojstvenost njegovih 400 mostov, od katerih ima vsak svojo podobo in vsak tudi svojo zgodovino. To je posebnost mesta brez avtomobilov in koles, je poezija gondol, ki so pred leti motornim čolnom napovedale vojno, in jih vendar niso mogle pregnati, kot niso vaporeti in motoscafi mogli pregnati gondol. In to je končno mesto, ki morda bolj kot vsako drugo živi izključno od turizma.

Zdi se, da v življenju Benetk kakršnakoli družbena revolucija, ki bi skušala rušiti te ali one zgodovinske in umetnostne spomenike, nemogoča. Rušiti te stvari, bi pomenilo metati kruh v morje, pomenilo bi — jemati si življenje. Tega se Benečani predobro zavedajo; ljubezen do umetnin in čut do zaslužka vcepljajo otrokom, čim ti dobro shodijo.

To je čutiti povsod, v vseh tisočih trgovin, branjarij s svojim blagom in neštevilnimi »ricordi di Venezia«, čutiti je pri vseh obiskih zgodovinskih stavb, galerij, muzejev in končno tudi cerkva, kjer cerkovniki in varuhi pokažejo kakega Tizia, na ali Tintoretta v zakristiji le, če daš »una piccola offerta«, če odrineš svoj dar. Beneški arhitekti, kiparji, slikarji in sužnji prejšnjih stoletij inso delali le za slavo takratne Republike, delali so tudi za hrano in življenje prihodnjih rodov in še mnogih rodov, ki bodo prišli za nami. Beneške umetnine so kapital, ki v nemali meri preživlja prebivalce tega čudovitega mesta.

Most vzdihov v Benetkah

Vse prve strani italijanskih časopisov so te dni polne afere Montesi. Beneški tribunal upa, da bo zaključil to nečedno štorijo, ki je tako kričeče razsvetlila vrhove italijanske visoke družbe. Toda spet so tu nove priče, nove obdolžitve — prava da se vleče v nedogled.